

Temarapport – Att vara barn i Örebro kommun.

2017

Syfte och innehåll.

Denna temarapport är en sammanställning som beskriver barns livsvillkor och hälsa i Örebro kommun. Syftet är att rapporten ska ligga till grund för en handlingsplan för barnets rättigheter i Örebro kommun. Vidare beskriver rapporten utvecklingen av kommunens handlingsplan för barn i ekonomiskt utsatta hushåll. Temarapporten ger en nulägesbild av vart vi står idag och kan därmed fungera som underlag för prioriteringar och inriktningar i kommunens arbete med barns och ungas hälsa och rättigheter.

Målgrupp.

Huvudsaklig målgrupp för temarapporten är förtroendevalda och tjänstepersoner i Örebro kommun

Ytterligare information och synpunkter.

Synpunkter på temarapporten kan lämnas till Sara Gustavsson, planerare på kommunstyrelseförvaltningen, som också kan lämna ytterligare information.

Sammanfattning.

Detta är den första temarapporten som beskriver uppväxtvillkor och hälsa för barn och ungdomar som bor i Örebro kommun. I kommunen bor drygt 32 000 barn och unga 0 – 18 år, varav cirka 25 procent har utländsk bakgrund. Majoriteten av barnen och ungdomarna anser att de har en god hälsa. Dock finns skillnader i både hälsa och livsvillkor mellan olika grupper, bland annat beroende på kön, ålder eller vart i kommunen en bor. Vidare tar temarapporten upp arbetet med att halvera barnfattigdomen i till år 2020, i enlighet med handlingsplanen för barn i ekonomiskt utsatta hushåll. År 2016 levde 13,8 procent av barnen i Örebro kommun i ekonomiskt utsatta hushåll, vilket innebär att andelen minskar i enlighet med planen. Däremot har segregationen legat på en konstant nivå sedan handlingsplanens antagande och den nuvarande trenden tycks inte ha brutits. Många insatser har gjort inom hela koncernen som bidragit till utvecklingen av den minskade barnfattigdomen.

Arbetet med barns rättigheter är en del av Örebro kommuns övergripande arbete med mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. På nationell nivå föreslås att barnkonventionen ska bli lag från januari 2018. För att förbereda kommunen på den förmodade lagstiftningen ska denna temarapport, genom att belysa nuläget, ligga till grund för en handlingsplan för barnets rättigheter. Temarapporten innehåller en inventering av kommunens arbete med barnrättsfrågor och visar på vissa utvecklingsområden för att Örebro kommun ska vara en framgångsrik barnrättskommun. Bland annat handlar det om att hitta strukturer för att arbeta med barns och ungas rätt till inflytande, att fortsätta att analysera vilka grupper som är särskilt utsatta och att genomföra insatser för att säkerställa kunskap om barnkonventionen – hos såväl förtroendevalda och tjänstepersoner som hos barnen själva och deras föräldrar. Som Europas teckenspråkshuvudstad har Örebro kommun också särskilda krav på sig att leva rättigheterna gällande minoritetsspråk för att säkerställa att de barn och unga som har teckenspråk som sitt språk också får åtnjuta samma rättigheter som övriga barn.

Beslutsunderlag

Temarapport – att vara barn i Örebro kommun 2017, daterad 2017-04-28

Förslag till beslut.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till kommunstyrelsen

1. Använda temarapporten som underlag i framtagandet av handlingsplanen för barnets rättigheter (Ks 402/2017).

Innehåll.

Beslutsunderlag.....	3
1. Inledning.....	5
1.1 Disposition, läsanvisning och statistik	5
2. Bakgrund	7
2.1 Handlingsplan för barn i ekonomiskt utsatta hushåll	9
3. Barn och ungas livsvillkor i Örebro.....	10
3.1 Demografi och familjeförhållanden	10
3.2 Socioekonomiska förutsättningar.....	11
3.3 Barns livsmiljöer ur ett lek- och trygghetsperspektiv.....	13
4. Hälsa och levnadsvanor	15
4.1 Självskattad hälsa	15
4.2 Levnadsvanor.....	19
5. Delaktighet, inflytande och fritidsaktiviteter.....	24
5.1 Barn och unga i dialog.....	24
5.2 Föreningsaktivitet och fritid.....	25
6. Barn i förskola och skola	27
7. Sociala skyddsnät.....	31
7.1 Förebyggande och stödjande insatser	31
7.2 Omvårdnad och skydd.....	32
8. Implementering av barnkonventionen i Örebro kommun	34
8.1 Kommuninternt barnrättsnätverk	34
8.2 Inventering av barnrättsarbete i Örebro kommun	35
8.3 Tänkbara utvecklingsområden.....	39
Referenser	40
BILAGA 1 Matris delmål handlingsplan för barn i ekonomiskt utsatta hushåll	42

1. Inledning.

Denna temarapport är framtagen för att ge Kommunstyrelsens ledamöter och andra intressenter en bild av Örebro kommun ur ett barnperspektiv. Det är den första rapporten som fokuserar på barns levnadsvillkor och hälsa i Örebro kommun. Rapporten ska ligga till grund för en handlingsplan för barnets rättigheter och är även en avstämning av kommunens handlingsplan för barn i ekonomiskt utsatta hushåll.

I Örebro kommun är barns och ungas behov ett politiskt prioriterat strategiskt område i kommunens *Övergripande strategier och budget 2017*. Alla barn har rätt till en god uppväxt och ett hälsosamt liv. Kommunen har ett ansvar för att utjämna ojämlika livsvillkor och genom förebyggande och samordnade insatser stärka möjligheterna till goda uppväxtvillkor för alla kommunens barn. Barns och ungas hälsa och välmående ska stärkas och alla ska ges goda förutsättningar att klara skolan. Örebro ska också vara en kommun som verkar för allas lika värde och där barn, kvinnor och män känner sig trygga (Örebro kommun, 2016a)

Barns rättigheter en del av mänskliga rättigheter, men behöver specificeras för att inte ignoreras. Örebro kommun arbetar med mänskliga rättigheter i stort och specifikt med fokusområdena jämställdhet, HBTQ-frågor, våld i nära relationer, funktionsnedsättning, folkhälsa och barns rättigheter. Örebro kommun har också, som Europas teckenspråkshuvudstad, särskilda krav på sig att bland annat leva upp till rättigheterna gällande minoritetsspråk, för att kunna genomföra rättigheterna till fullo.

På nationell nivå föreslås att barnkonventionen ska bli lag från januari 2018 (Regeringen, 2016). Kommunen behöver vara beredd på den förmodade lagstiftningen och detta är ett led i att utveckla Örebro kommuns arbete med barns och ungas hälsa och rättigheter. Genom att belysa nuläget ska denna rapport ligga till grund för den handlingsplan som ska bidra till att stödja kommunens verksamheter och stärka kommunens arbete inför lagförändringen då barnkonventionen blir svensk lag.

1.1 Disposition, läsanvisning och statistik

Temarapporten inleds med bakgrundsinformation om kommunens tidigare arbete med barnrättsfrågor och social hållbarhet. Sedan följer kapitel som beskriver och presenterar data om barn och unga i Örebro kommun utifrån fem områden: barns och ungas livsvillkor i Örebro; hälsa och levnadsvanor; delaktighet, inflytande och fritidsaktiviteter; barn i förskola och skola samt sociala skyddsnet. Varje kapitel inleds med en kort beskrivning som knyter an till berörda artiklar ur barnkonventionen och kopplat till respektive område finns också data som följer upp handlingsplanen för barn i ekonomiskt utsatta hushåll. Därefter följer ett kapitel som fokuserar på implementering och inventering av barnrättsarbete i Örebro kommun och slutligen tänkbara utvecklingsområden.

Statistiken i temarapporten består av data från Region Örebro läns enkätundersökning Liv och hälsa ung som genomfördes 2014. Dessutom finns

data hämtad från ELSA (elevhälsosamtal sammanställt och analyserat) som baseras på den enkät som användes inför elevhälsosamtal med alla elever i förskoleklass, skolår 4, skolår 7 samt år 1 i gymnasiet under läsåret 2015–2016. Därtill finns uppgifter från Statistiska Centralbyrån, Skolverkets databas SIRIS, nämndernas årsberättelse och kommunens årsredovisning. Vidare har individuell kontakt tagits med tjänstepersoner i kommunens verksamheter och bolag.

Statistiken redovisas, i möjligaste mån, fördelad på kön och årskurs. Viss data från Liv och hälsa ung presenteras även utifrån vart ungdomarna bor, då fördelat på ”partnerskapsområden” eller ”övriga områden”. Med partnerskapsområde avses att ungdomarna svarat att de bor i något av områdena Vivalla, Baronbackarna, Varberga, Oxhagen eller Brickebacken.

2. Bakgrund.

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) antogs 1989 och fastställer att barn är individer med egna rättigheter. Konventionen kom till för att tydliggöra barnets rättigheter inom FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, som antogs 1948.

Barnkonventionen består i sin helhet av 54 artiklar och konventionen omfattar alla barn och unga upp till 18 års ålder. Fyra av artiklarna är så kallade huvudprinciper som uttrycker kärnan i barns rättigheter:

- **Alla barn** har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras (artikel 2).
- **Barnets** bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet (artikel 3).
- **Alla barn** har rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6).
- **Alla barn** har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i frågor som berör dem. Hänsyn ska tas till barnets ålder och mognad (artikel 12).

I Örebro kommun finns en tradition av att arbeta med barnrättsfrågor. Redan 2001 antogs en barnvision i kommunfullmäktige, vilken 2014 ersattes av den nu gällande policyn för barnets rättigheter:

Varje barn i Örebro, utan undantag, har rätt att leva och att utvecklas under omständigheter som gynnar barnets eget bästa och som, beroende på barnets ålder och mognad, tar hänsyn till dess egen vilja och åsikter (Örebro kommun, 2014).

Policyn vilar på FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen och syftar till att förtydliga kommunens förhållningssätt kring barnets rättigheter.

Örebro kommun är även initiativtagare till ett nationellt partnerskap – Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken. Där samarbetar tio kommuner från olika delar av landet för att barnkonventionen ska bli ett väl fungerande och accepterat verktyg i det vardagliga kommunala arbetet. Partnerskapet syftar också till att vara ett forum för att inspireras och lära av varandra.

Arbetet med barns rättigheter går hand i hand med kommunens övergripande hållbarhetsarbete och är en viktig del i ett socialt hållbart samhälle. Såväl inom kommunen som på regional och nationell nivå pågår hållbarhetsarbete som kan kopplas till detta arbete. Exempel på ett sådant arbete som pågår i Örebro kommun är *Partnerskap i Örebro*.

Partnerskap i Örebro kommer ursprungligen från Partnerskap Vivalla som startade 2011 med syfte att genom utökad samverkan skapa bättre förutsättningar för barn och unga i Vivalla att nå målen i skolan och gå vidare till högre studier eller arbete. Sedan 2015 ingår fem bostadsområden i partnerskapsarbetet - Vivalla, Baronbackarna, Varberga, Oxhagen och Brickebacken. Partnerskapets övergripande uppdrag är att genom samverkan förbättra livskvaliteten för medborgarna i kommunens partnerskapsområden.

Utan vidare fördjupning presenteras här ett urval av utvecklingsarbeten och styrdokument inom hållbarhetsområdet som kan kopplas till Örebro kommuns arbete med barnets rättigheter.

Lokalt:

- Strategi för ett jämställt Örebro kommun
- Topp 25 2025
- Handlingsplan för barn i ekonomiskt utsatta hushåll i Örebro kommun
- Handlingsplan mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- Mänskliga rättigheter i styrning och ledning
- Handlingsplan för hbtq-arbete 2017– 2021

Regionalt

- Region Örebro läns folkhälsoplan med folkhälsopolitiska mål
- Regional kommission för jämlik hälsa
- Regional utvecklingsstrategi
- Samverkansdokument – Kunskapslyft barn och unga 2016-2022

Nationellt

- Nationella kommissionen för jämlik hälsa
- Nationell strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige

Globalt

- Agenda 2030 – Globala målen för hållbar utveckling
- FN:s konventioner om mänskliga rättigheter

Viktiga begrepp:

Barn – Enligt barnkonventionen definieras barn som varje människa under 18 år.

Barnperspektiv – Ett förhållningssätt till barn som sätter barnet i fokus vid beslut eller åtgärder som kan beröra ett enskilt barn eller en grupp barn. Barnperspektiv har vi vuxna när vi tar hänsyn till vad våra beslut får för konsekvenser för barn.

Barnets perspektiv – Barnets egen berättelse, uppfattning och tolkning av sin situation.

Barnrättsperspektiv – Om en åtgärd eller ett beslut bedöms få konsekvenser för barn ska hänsyn tas till de mänskliga rättigheter ett barn har, bland annat enligt barnkonventionen. Att på så sätt säkerställa barnets rättigheter i åtgärder eller beslut som rör barn innebär att ha ett barnrättsperspektiv.

2.1 Handlingsplan för barn i ekonomiskt utsatta hushåll

Örebro kommun har under flera års tid arbetat aktivt för att minska barnfattigdomen. Sedan 2013 finns en handlingsplan för barn i ekonomiskt utsatta hushåll med det övergripande målet att halvera barnfattigdomen till år 2020, från 15,9 procent till 7,9 procent.

För att nå huvudmålet har sex delmål identifierats:

- **Sysselsättning:** Arbetslösheten i gruppen ekonomiskt utsatta hushåll ska halveras till år 2020.
- **Minskad socioekonomisk segregation:** Den socioekonomiska segregationen mellan Örebros bostadsområden har minskat och den nuvarande trenden har motverkats.
- **Förskola och skola:** Förskola och skola har vidtagit åtgärder för att aktivt minska effekterna av barnfattigdom.
- **Barns fritid:** Alla barn har förutsättning till en meningsfull och hälsofrämjande fritid.
- **Barns trygghet och delaktighet:** Alla barn känner sig trygga och delaktiga i sin vardag.
- **Forskning:** Forskning om barn i ekonomiskt utsatta hushåll och dess effekter är en del i Örebro kommuns strategier för forskning innovationer och utveckling.

Dessa delmål innehåller både åtgärder som syftar till att reellt minska antalet barn i ekonomiskt utsatta hushåll samt kompensatoriska åtgärder, dvs. åtgärder som underlättar för barn i ekonomiskt utsatta hushåll. Det sista delmålet handlar om att säkerställa att kommunen gör rätt saker genom att vara en del i och kunna tillgodogöra sig aktuell forskning.

Temarapporten lyfter fram data för att stämna av hur arbetet med handlingsplanen för barn i ekonomiskt utsatta hushåll utvecklats. I bilaga 1 finns en matris över målen och dess utveckling.

3. Barn och ungas livsvillkor i Örebro.

Artikel 1 Definition av barn
Artikel 5 Föräldrarnas ledning
Artikel 9 Åtskiljande från föräldrar
Artikel 18 Uppfostran och utveckling
Artikel 26 Social trygghet
Artikel 27 Levnadsstandard

Trygga och goda uppväxtvillkor har stor betydelse för en individs hälsa och möjligheter att utvecklas. Barnkonventionens artiklar 1, 5, 9, 18, 26 och 27 berör vem som definieras som barn, barns familjeförhållanden samt barns rätt till social och ekonomisk trygghet.

Hur ser det ut i Örebro?

3.1 Demografi och familjeförhållanden

I Örebro kommun uppgick folkmängden årsskiftet 2016/2017 till 146 631 personer. Av dessa var 32 680 i åldersgruppen 0–18 år, vilket motsvarar cirka 22 procent av befolkningen (Örebro kommuns statistikdatabas, 2017). Av dessa barn har cirka 25 procent utländsk bakgrund, d.v.s. är födda utrikes eller har två utrikesfödda föräldrar, vilket är något högre än riket i stort där cirka 22 procent av barnen har utländsk bakgrund (Statistiska Centralbyrån, 2017a).

Åldersgrupp	Flickor	Pojkar	Totalt
0–5 år	5 370	5 800	11 170
6–12 år	5 853	6 254	12 107
13–15 år	2 280	2 377	4 657
16–18 år	2 296	2 450	4 746
Totalt	15 799	16 881	32 680

Figur 1. Antal barn i Örebro kommun, uppdelat på kön och åldersgrupp. År 2016. Källa: Örebro kommuns statistikdatabas, 2017.

I Örebro kommun lever runt 16 600 barnfamiljer med barn i åldrarna 0–17 år. Det genomsnittliga antalet barn är 1,8 barn per familj. De flesta lever i vad som anses vara kärnfamiljer men det finns även variationer av familjekonstellationer (Statistiska Centralbyrån, 2017b).

Familjetyper med barn 0–17 år, år 2015	Antal familjer	Genomsnittligt antal barn
Samtliga familjetyper	16 624	1,8
Kärnfamiljer	11 404	1,9
Ombildade familjer	1 492	2,0
Ensamstående mor	2 958	1,7
Ensamstående far	709	1,5
Övriga familjer	51	1,4

Figur 2. Antal familjer i Örebro kommun med barn 0-17 år, uppdelat på familjetyp. Genomsnittligt antal barn per familj. År 2015. Källa: Statistiska Centralbyrån, 2017b.

Familjetyp för hemmaboende barn 0–17 år, 2015	Antal barn
Sammanboende ursprungliga föräldrar	22 224
Sammanboende mor och styvförälder	1 565
Sammanboende far och styvförälder	395
Ensamstående mor	4 994
Ensamstående far	1 034
Bor med annan person än föräldrar	133

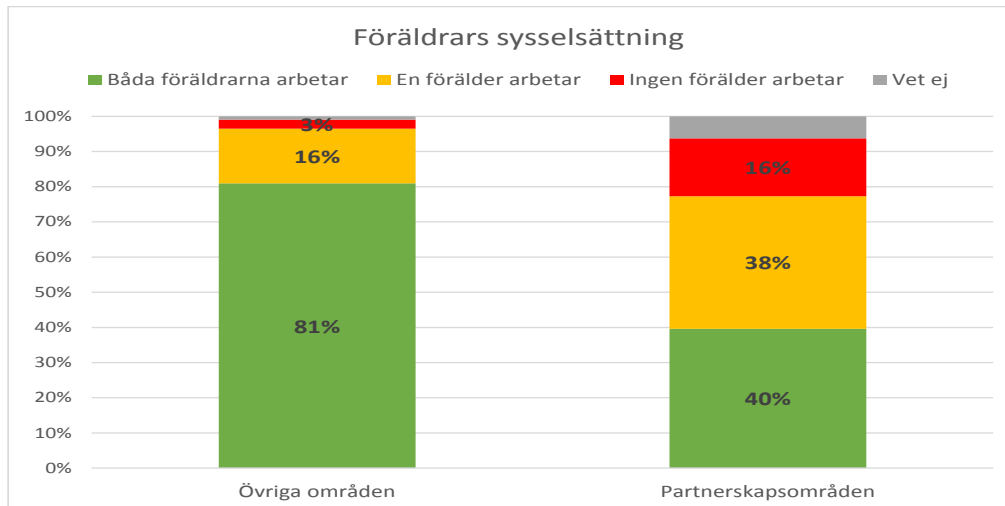
Figur 3. Antal hemmaboende barn 0-17 år, uppdelat på familjetyp. År 2015. Källa: Statistiska Centralbyrån, 2017c.

Majoriteten av barnen i åldersgruppen 0–17 år bor tillsammans med båda sina ursprungliga föräldrar eller med en ursprunglig förälder samt en styvförälder. Samtidigt bor cirka 6000 barn och ungdomar med en ensamstående förälder, vilket motsvarar 19 procent. Det vanligaste är då att barnet bor tillsammans med sin mamma (Statistiska Centralbyrån, 2017c).

3.2 Socioekonomiska förutsättningar

Barn som växer upp under sämre ekonomiska förhållanden har en ökad risk för sjukdomar, dödlighet, skador och har generellt sett sämre hälsa än övriga barn (Salonen, 2012) Ekonomiska svårigheter under uppväxten har även stor inverkan på hälsan även i vuxen ålder.

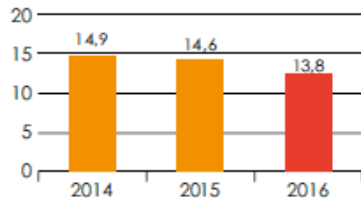
Vad gäller föräldrars sysselsättning finns stora skillnader beroende på vart i kommunen en bor. I kommunens partnerskapsområden anger 40 procent av ungdomarna att båda föräldrarna arbetar. I övriga områden är motsvarande siffra dubbelt så hög. Andel som anger att ingen förälder arbetar är fem gånger så hög i partnerskapsområdena jämfört med övriga områden (Liv och hälsa ung, 2014).

Figur 4. Föräldrars sysselsättning, uppdelat på om barnet bor i partnerskapsområde eller övriga områden i Örebro kommun. År 2014. Källa: Liv och hälsa ung, 2014.

I handlingsplanen för barn i ekonomiskt utsatta hushåll finns flera delmål och prioriterade åtgärder som rör barns socioekonomiska förutsättningar. Enligt barnfattigdomsindex för 2016 levde 13,8 procent av barnen i ekonomiskt utsatta hushåll, vilket innebär att andelen minskar enligt planen (Örebro kommun, 2017a).

Barnfattigdomsindex

Figur 5. Barnfattigdomsindex i Örebro kommun, år 2014, 2015 och 2016. Källa: Örebro kommun, 2017a.

Delmålet om att den socioekonomiska segregationen mellan Örebros bostadsområden ska minska tycks dock inte utvecklas som önskat. Segregationsindex är ett mått för att mäta boendesegregationen mellan olika delar av kommunen och staden. Ett värde på 100 innebär att fullständig segregation råder, ett värde på 0 innebär att individer med utländsk bakgrund är jämnt fördelade över varje bostadsområde i kommunen. 2016 uppgick segregationsindex till 42,2, vilket är samma nivå som redovisades 2015. Vid handlingsplanens antagande 2013 låg segregationsindex på 42,1, vilket innebär att trenden inte motverkats utan att segregationen snarare är konstant.

I handlingsplanen finns också målet att halvera arbetslösheten i gruppen ekonomiskt utsatta hushåll. År 2014 var 75,2 procent av de vuxna individerna i barnfamiljer med låg inkomststandard arbetslösa. Motsvarande siffra för 2016 låg på 78,8 procent vilket innebär att arbetslösheten bland individer i denna grupp ökat något.

Detta till trots har det under handlingsplanens giltighetstid utförts en mängd åtgärder inom detta område för att nå huvudmålet. Bland annat har Partnerskap Vivallas arbete utvecklats till att omfatta fem bostadsområden – Vivalla, Baronbackarna, Varberga, Oxhagen och Brickebacken.

Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete har arbetat med ett flertal insatser för att få föräldrar i arbete, skapat fler Komjobb och gjort satsningar särskilt för unga vuxna och föräldrar i ekonomiskt utsatta hushåll.

Även kommunens bolag har varit involverade i detta arbete genom att ställa krav på social hänsyn vid upphandlingar och på så vis erbjuda möjligheter till praktik eller anställning. De kommunala bolagen har också bedrivit diverse utvecklingsprojekt för att få fler i arbete, bland annat ÖBO-skolan och Västerportens plantskola för yttre skötsel, där deltagarna förvärvar praktiska kunskaper för att kunna arbeta som fastighetsskötare.

3.3 Barns livsmiljöer ur ett lek- och trygghetsperspektiv

Vivalla står ut som den barntätaste stadsdelen i Örebro kommun, följt av Brickebacken och Brickeberg, centrum norr och större villaområden som Adolfsberg, Almby, Sörby och Lillån.

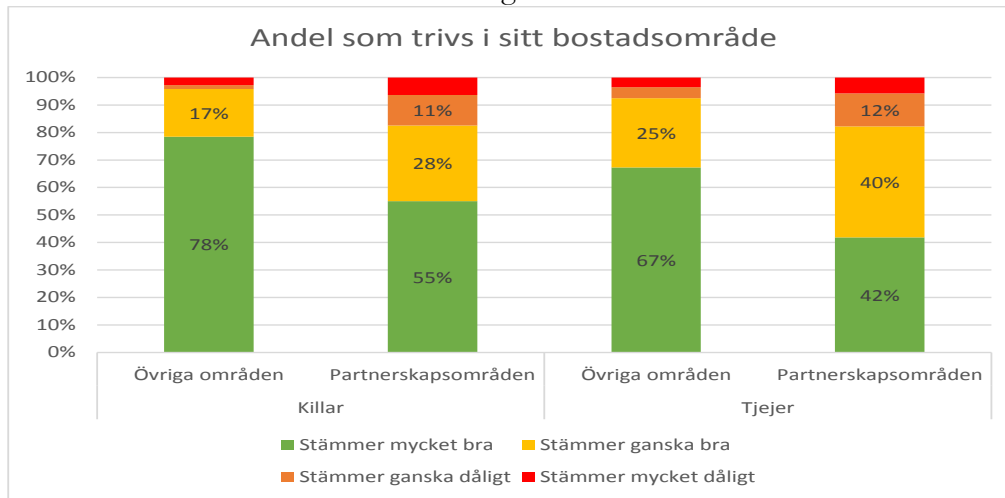
Örebro stad liksom många andra städer i Sverige växer och förtätning av stadsmiljöer är en allmän trend. En av de tydligaste målkonflikterna med förtätning är att tillgången till grönområden i städerna minskar, liksom andra friytor som barn och unga använder. Detta sker dels genom att grönområden bebyggs och dels (när andra typer av tomter bebyggs) genom att fler människor ska dela på befintliga parker och grönområden. I täta stadsmiljöer är det ofta svårt att få till större ytor för nybyggnation av förskolor och skolor. Därför blir det vanligare att förskolor helt eller delvis hänvisas till offentliga parker och andra lösningar som delade gårdar med bostadshus och friytor på tak.

Forskning har visat att lek i naturmiljöer leder till bland annat bättre hälsa, bättre motorisk utveckling och bättre koncentrationsförmåga för barn. Rik tillgång på lösa material som stenar, pinnar, vatten eller snö inspirerar till fantasilekar och stora stenar, stockar, buskar och kuperad terräng lockar till rörelse. Kompletteras naturen med något lekredskap kan attraktiviteten öka ytterligare. Örebro kommun har också inventerat förskolegårdar inom Naturplane-projektet. Inventeringen visade på stora skillnader i kvalitet på förskolegårdar i kommunen, att många gårdar håller låg kvalitet, samt att det även är stora skillnader i hur ofta barn på olika förskolor kommer iväg på utflykter utanför gårdarna (Örebro kommun, 2016b).

Örebro kommun har drygt 170 lekplatser på parkmark runt om i kommunen, varav en handfull är tillgänglighetsanpassade för barn med särskilda behov (Örebro kommun, 2016c).

Det finns skillnader i hur väl kommunens ungdomar trivs i sitt bostadsområde. Ungdomar som bor i partnerskapsområden, både killar och tjejer, anger i lägre

uträckning att de trivs i sitt bostadsområden än ungdomar som bor i övriga områden. Bäst trivs killar som bor i övriga områden.

Figur 6. Andel (%) som trivs i sitt bostadsområde, uppdelat på partnerskapsområden eller övriga områden samt kön. År 2014. Källa: Liv och hälsa ung, 2014.

Nedan visas en sammanställning av andel elever som alltid känner sig trygga på olika platser. Tjejer anger i lägre utsträckning än killar att de känner sig trygga. Detta är ett genomgående resultat som gäller alla platser och oberoende av ålder. Endast 36 – 38 procent av tjejerna anger att de alltid känner sig trygga i sitt bostadsområde på kvällen, jämfört med killar där motsvarande resultat är 67–76 procent.

Den plats där de allra flesta, både killar och tjejer, anger att de alltid känner sig trygga är i hemmet. Noterbart är dock att det trots allt inte gäller alla. Att känna sig trygg i sin vardagsmiljö är också ett av de mål som ingår i handlingsplanen för barn i ekonomiskt utsatta hushåll.

Sammanställning av andel elever som alltid känner sig trygga på följande ställen utifrån dessa påståenden

	Skolår 7		Skolår 9		År 2 gymnasiet*	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
Utomhus i mitt bostadsområde	70	86	65	86	68	87
Utomhus i mitt bostadsområde på kvällen	36	67	37	75	38	76
På väg till eller från skolan	69	87	73	89	73	89
I klassrummet	77	89	78	91	80	92
På rasterna i skolan	75	84	75	89	80	91
På fritidsgården eller liknande	66	78	66	80	69	82
Nöjesställe eller liknande, ex konsert, festival	46	67	45	70	41	71
Ute på stan, på allmän plats	44	66	44	66	45	71
På buss, tåg eller liknande	43	71	45	70	46	75
I hemmet	91	94	88	96	92	96
På fritidsaktiviteter, organiserad verksamhet	73	83	73	87	72	87

Källa: Liv och hälsa ung 2014

*Elevens bostadsort, inte skolans ort

Figur 7. Sammanställning av andel (%) elever som alltid känner sig trygga på olika platser, uppdelat på skolår 7, 9 och år 2 på gymnasiet samt uppdelat på kön. År 2014.

4. Hälsa och levnadsvanor

Artikel 6 Rätt till liv och överlevnad
Artikel 8 Rätt att behålla identitet
Artikel 24 Rätt till hälsa och sjukvård
Artikel 33 Skydd mot narkotika

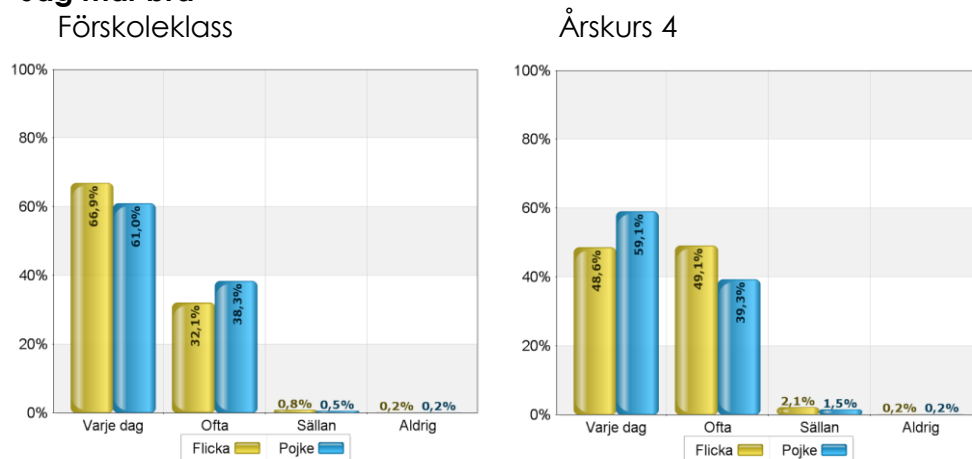
Trygga och goda uppväxtvillkor har stor betydelse för en individs hälsa och möjligheter att utvecklas. Artiklarna 6, 8, 24 och 33 berör rätten till liv och utveckling, identitet, god hälsa, social trygghet och skydd mot narkotika och andra skadliga ämnen.

Hur ser det ut i Örebro?

4.1 Självskattad hälsa

Bland elever i förskoleklass anger näst intill alla att ”jag mår bra” varje dag eller ofta. Även i årskurs 4 anger de allra flesta att det mår bra även om andelen som svarat att de mår bra varje dag har sjunkit. I årskurs 4 syns också att något fler anger att det sällan mår bra, även om denna andel fortfarande är låg. I dessa åldrar visar inte resultaten på några markanta skillnader mellan könen.

Jag mår bra

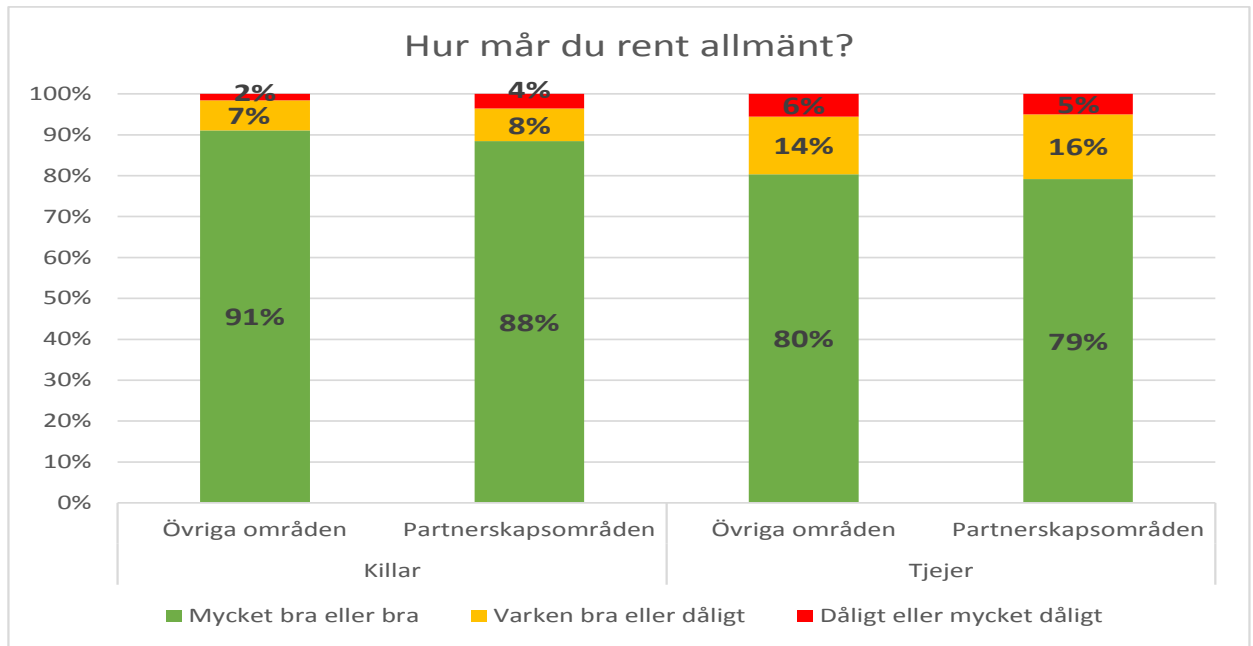

Källa: ELSA, 2015-2016

Figur 8. Fördelning av svar på påståendet ”jag mår bra”, uppdelat på förskoleklass och skolår 4 samt uppdelat på kön. År 2015 – 2016.

Enligt resultaten från enkätundersökningen Liv och hälsa ung (Region Örebro län, 2014) som genomförs med elever i skolår 7, 9 samt år 2 i gymnasieskolan uppger de allra flesta ungdomarna att de mår mycket bra eller bra. Dock anger

tjejer i högre utsträckning än killar att de mår dåligt. Var i staden en bor påverkar inte måendet i någon större utsträckning. De som bor i bostadsområden som ingår i kommunens partnerskapsarbete uppger att de mår bra eller mycket bra i ungefär samma utsträckning som de som bor i kommunens andra områden. Gruppen av flickor som uppger att de mår varken bra eller dåligt är nästan dubbelt så stor som de pojkar som uppger samma sak. Ungefär 5 procent av de flickor som deltog i undersökningen uppger att de mår dåligt eller mycket dåligt.

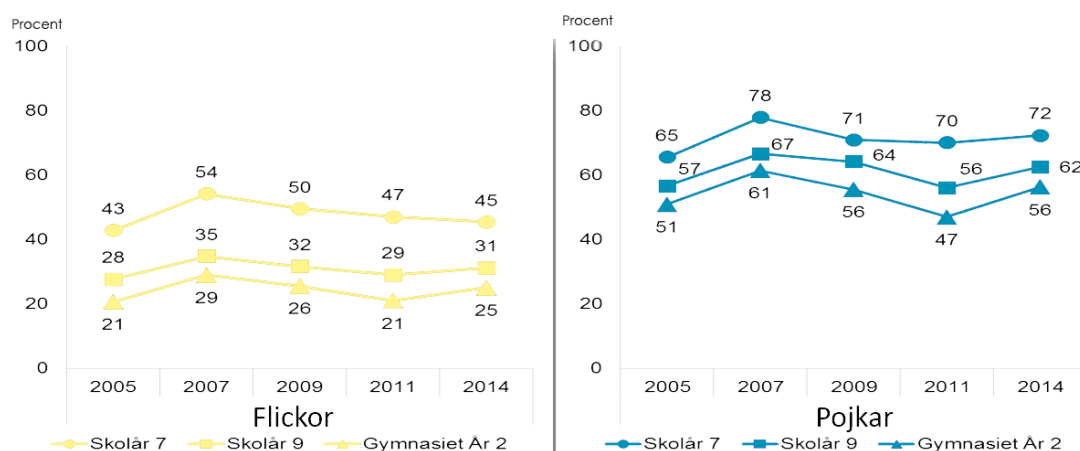

Figur 9. Fördelning av svar på frågan "hur mår du rent allmänt?", uppdelat på partnerskapsområden eller övriga områden samt uppdelat på kön. År 2014. Källa: Liv och hälsa ung, 2014.

Hälsan försämras med stigande ålder, vilket är särskilt tydligt gällande den psykiska hälsan. Detta gäller för både tjejer och killar, där fler yngre elever anger att de mår bättre än äldre. Utmärkande för den psykiska hälsan är också att det finns stora skillnader i psykisk hälsa mellan könen. Det är ungefär dubbelt så vanligt med god psykisk hälsa bland killar än bland tjejer. Mönstret har varit detsamma så länge mätningarna har genomförts. Könsskillnaden blir tydlig då vi kan se att gruppen killar med den sämsta psykiska hälsan 2014 (år 2 i gymnasieskolan, 56 procent) ändå mår bättre än tjejerna när de mår som bäst (skolår 7, 45 procent). Vidare visar siffrorna från 2014 att killarna i skolår 7 är den grupp som mår bäst, där tre av fyra (72 procent) har god psykisk hälsa. Sämst mår tjejerna i år 2 på gymnasiet. Bland dem anger endast en av fyra (25 procent) att de har god psykisk hälsa. Parallellt med denna temarapport tas en fördjupning om ungdomars psykiska hälsa fram inom ramen för avdelningen för kommunikation och samhällsutveckling, vilken kommer finnas tillgänglig under 2017. Fördjupningen ska även svara till gymnasienämndens uppdrag att utreda och analysera hur stort problem som finns vad gäller psykisk ohälsa bland eleverna, med särskilt fokus på flickor.

God psykisk hälsa*

*Andel (%) elever som sällan eller aldrig känt sig nedstämda, ängsliga eller oroliga under de tre senaste månaderna.

Figur 10. God psykisk hälsa. Andel (%) elever som sällan eller aldrig känt sig nedstämda, ängsliga eller oroliga under de tre senaste månaderna. Uppdelat på skolår 7, 9 och år 2 på gymnasiet samt uppdelat på kön. År 2005 – 2014. Figuren avser hela Örebro län. Källa: Liv och hälsa ung, 2014.

Den psykiska hälsan påverkas inte till så stor del av var en bor utan ligger på ungefär samma nivå beroende på om en bor i partnerskapsområde eller i övriga områden. Elever i partnerskapsområden har i något högre grad angett att de har god psykisk hälsa. Däremot följer det samma trend gällande stigande ålder, där endast fyra av tio elever i gymnasiet år 2 anger att de har god psykisk hälsa.

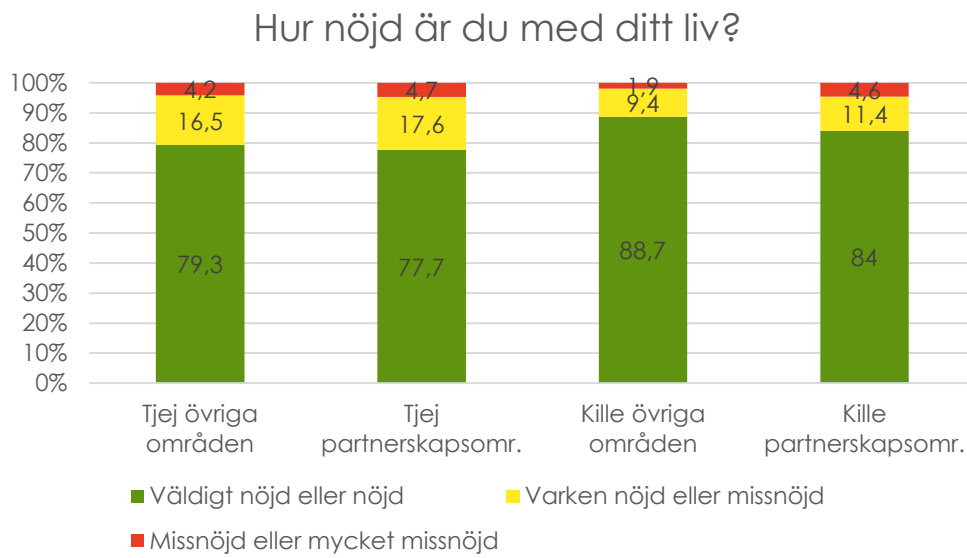
God psykisk hälsa*

*Andel elever som sällan/aldrig känt sig nedstämda, ängsliga eller oroliga under de tre senaste månaderna.

Figur 11. God psykisk hälsa. Andel (%) elever som sällan eller aldrig känt sig nedstämda, ängsliga eller oroliga under de tre senaste månaderna. Uppdelat på skolår 7, 9 och år 2 på gymnasiet samt uppdelat på partnerskapsområde eller övriga områden. År 2014. Källa: Liv och hälsa ung, 2014.

De flesta ungdomarna anger också att de är nöjda med sitt liv. De som upplever sig vara mest nöjda med sina liv är pojkar i kommunens övriga områden, där 88,7 procent uppger att de är nöjda eller mycket nöjda.

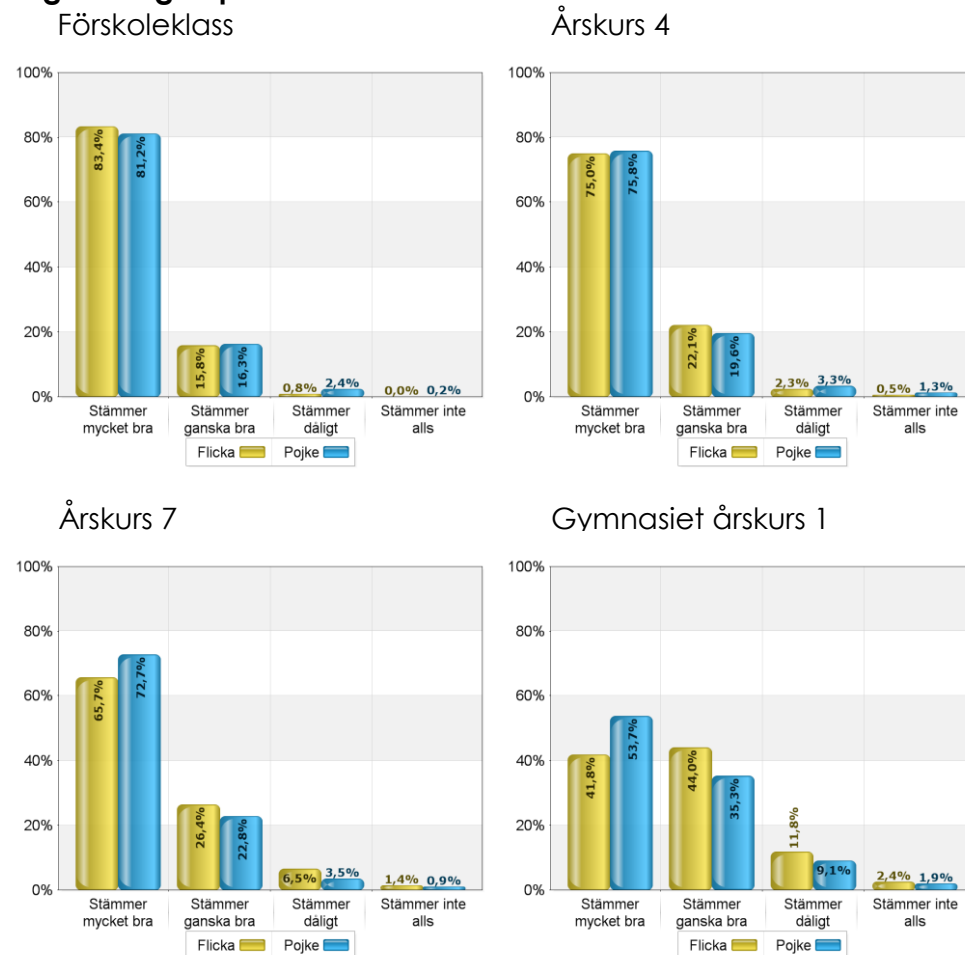

Figur 12. Fördelning av svar på frågan "hur nöjd är du med ditt liv?", uppdelat på partnerskapsområden eller övriga områden samt kön. År 2014. Källa: Liv och hälsa ung, 2014.

4.2 Levnadsvanor

Sömn är en viktig faktor både för den allmänna och den psykiska hälsan. Enligt ELSA svarar de flesta att de sover gott på natten. Däremot stiger andelen som sover dåligt i takt med stigande ålder.

Jag sover gott på natten

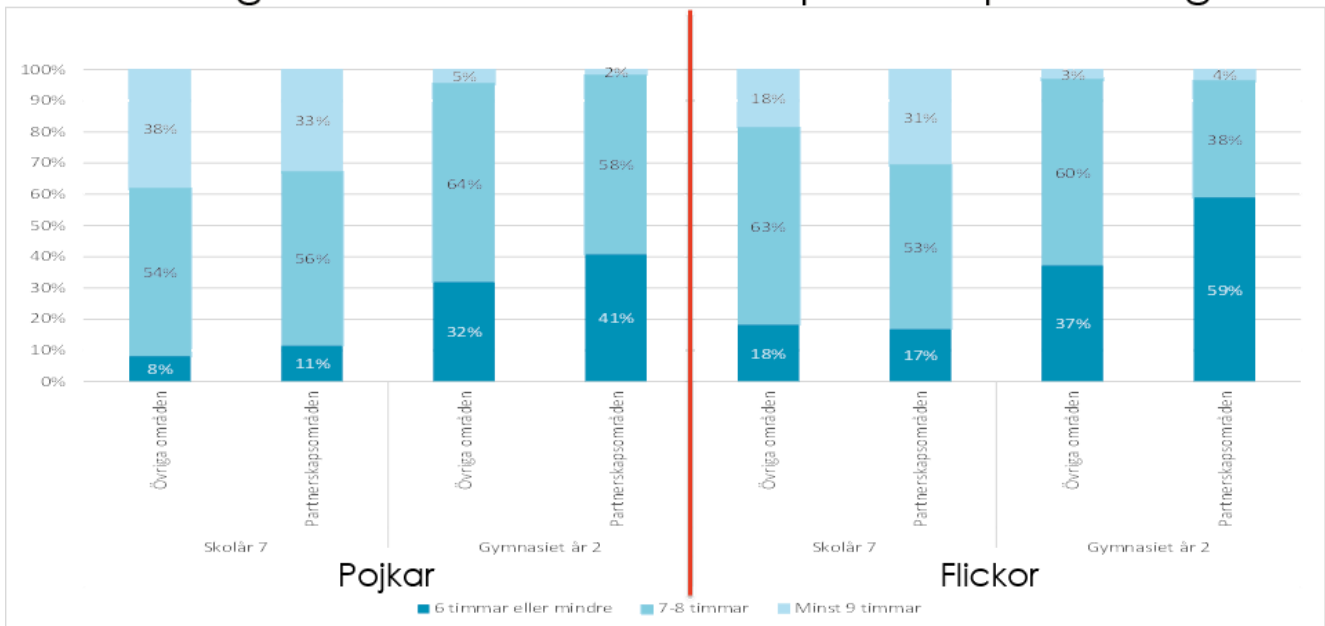

Källa: ELSA, 2015-2016

Figur 13. Fördelning av svar på påståendet "jag sover gott på natten". Uppdelat på förskoleklass, skolår 4, 7 och år 1 på gymnasiet samt uppdelat på kön. År 2015 – 2016.

Andra resultat pekar på att tjejer generellt upplever sämre sömnkvalitet än killar. Det är vanligare att tjejer anger att de sovit oroligt och att de sover färre antal timmar än killar. Här finns också skillnader mellan vart i kommunen en bor. I år 2 på gymnasiet anger 59 procent av tjejerna som bor i partnerskapsområden att de sover mindre än 6 timmar per natt på vardagar, till skillnad från tjejer i övriga områden där motsvarande siffra är 37 procent (Liv och hälsa ung 2014).

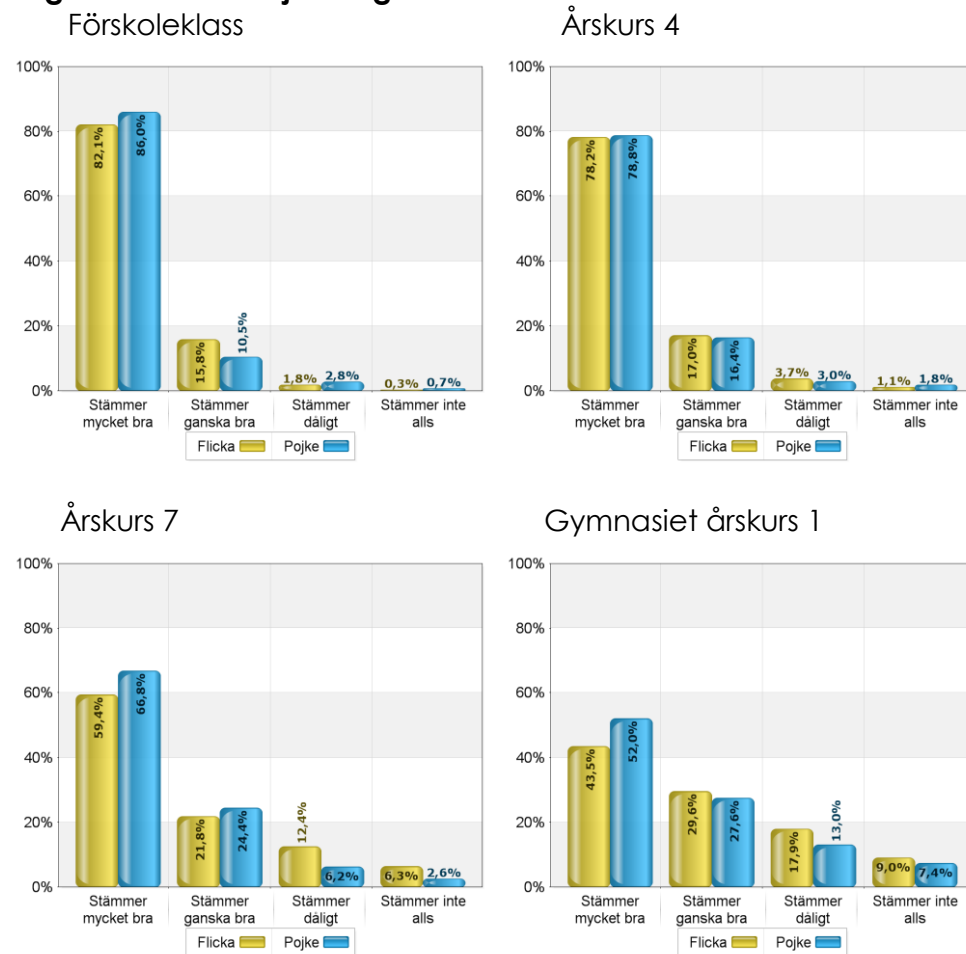
Hur många timmar brukar du sova per natt på vardagar?

Figur 14. Fördelning av svar på frågan "hur många timmar brukar du sova per natt på vardagar?", uppdelat på skolår 7 och gymnasiet år 2, kön samt på partnerskapsområden eller övriga områden. År 2014. Källa: Liv och hälsa ung, 2014.

I förskoleklass och årskurs 4 anger de flesta barnen (95 – 97 procent) att det stämmer ganska bra eller mycket bra att de äter frukost varje dag. Bland eleverna i årskurs 1 på gymnasiet har denna andel sjunkit och bland tjejerna är det cirka 27 procent som inte äter frukost regelbundet. Motsvarande siffran bland killarna i gymnasiet år 1 är 20 procent.

Jag äter frukost varje morgon

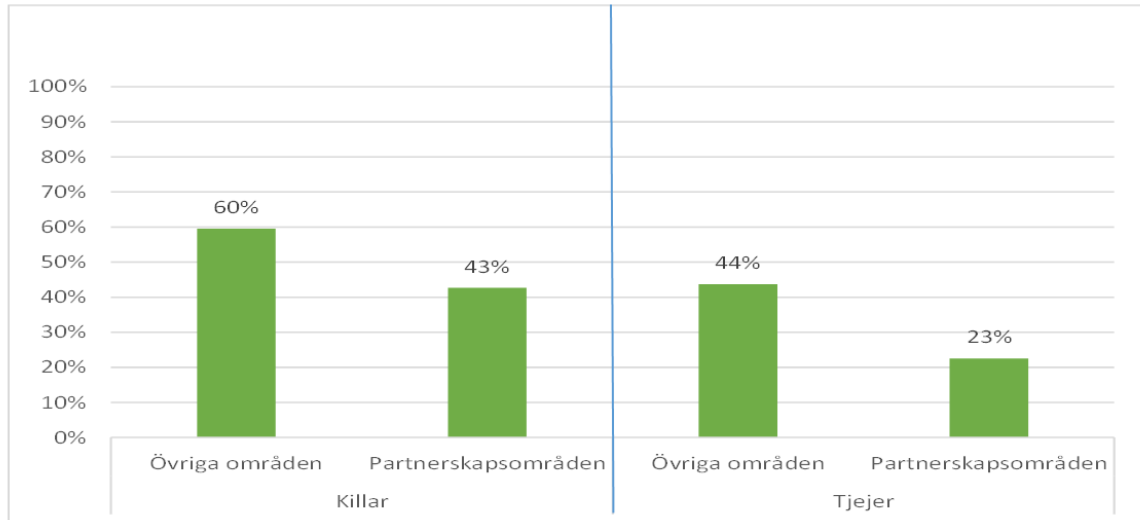
Källa: ELSA, 2015-2016

Figur 15. Fördelning av svar på påståendet "jag äter frukost varje morgon", uppdelat på förskoleklass, skolår 4, 7 och gymnasiet år 1 samt uppdelat på kön. År 2015 – 2016

Många av eleverna har inte regelbundna matvanor (äter frukost, lagad lunch och lagad mat på kvällen varje dag). Det är vanligast att killar från kommunens övriga områden har regelbundna matvanor, där 60 procent svarar så, medan det bland tjejerna i partnerskapsområden endast är 23 procent som svarar att de äter frukost, lagad lunch och lagad mat på kvällen varje dag.

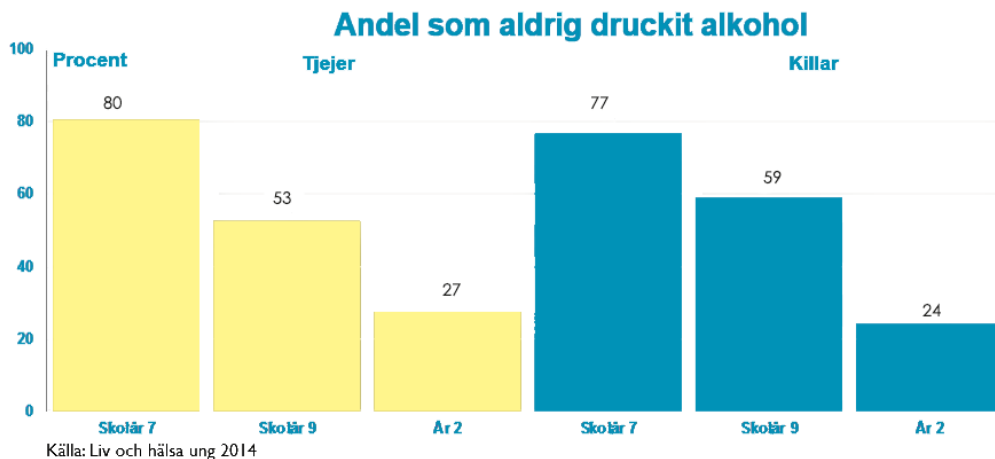
Andel som har regelbundna måltidsvanor

Index av tre frågor. Regelbundna matvanor har de som äter frukost, lagad lunch och lagad mat på kvällen varje dag

Figur 16. Andel (%) elever med regelbundna måltidsvanor. Index av tre frågor. Regelbundna matvanor har de som äter frukost, lagad lunch och lagad mat på kvällen varje dag. Uppdelat på partnerskapsområden eller övriga områden samt kön. År 2014. Källa: Liv och hälsa ung, 2014.

Diagrammet nedan visar andel elever i skolår 7, 9 samt år 2 på gymnasiet som aldrig druckit alkohol. Inte oväntat sjunker andelen med stigande ålder. I skolår 9 har mer än hälften av eleverna inte druckit alkohol (Liv och hälsa ung, 2014). På nationell nivå har alkoholkonsumtionen sjunkit bland tonåringar under 2000-talet och allt fler väljer att avstå från alkohol (CAN, 2014).

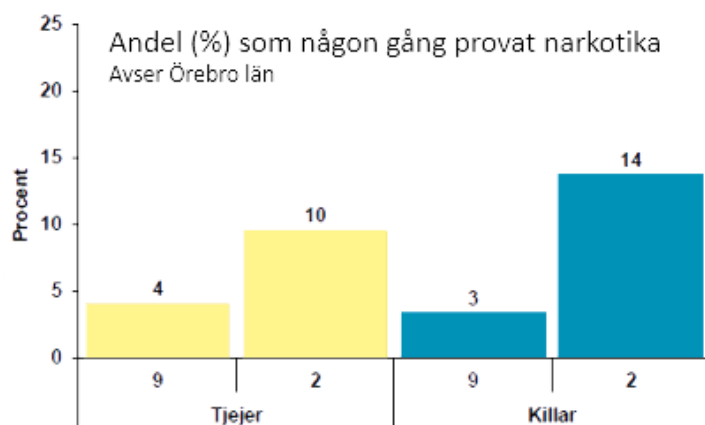

Figur 17. Andel (%) som aldrig druckit alkohol. Uppdelat på skolår 7, 9 och 2 på gymnasiet samt uppdelat på kön. År 2014.

Under 2016 har Miljökontoret, inom ramen för tillsyn av folköl och tobak, genomfört kontrollköp av folköl och tobak med hjälp av ungdomar som fyllt 18 år men som ser unga ut. De verksamheter som har sålt tobak eller folköl till dessa ungdomar utan att be dem legitimera sig, har fått uppföljande tillsynsbesök. Tyvärr är det många verksamheter som inte ber ungdomar legitimera sig, men resultatet tenderar att se bättre ut vid de uppföljande besöken. Vid cirka 40

procent av kontrollköpen såldes tobak eller folköl utan att legitimationskontroll gjordes, vilket är ett oönskat resultat.

De allra flesta ungdomarna i Örebro län har aldrig testat narkotika. Att någon gång ha använt narkotika är starkt åldersrelaterat och betydligt vanligare bland elever, framförallt killar, på gymnasiet jämfört med elever i skolår 9. Frågan ingår inte i frågorna till elever i skolår 7.

Källa: Liv och hälsa ung, 2014

Figur 18. Andel (%) som någon gång provat narkotika, uppdelat på skolår 9 och 2 på gymnasiet samt uppdelat på kön. Figuren avser Örebro län. År 2014.

5. Delaktighet, inflytande och fritidsaktiviteter.

Artikel 12 Åsiktsfrihet och rätten att bli hörd
Artikel 14 Tanke-, samvets- och religionsfrihet
Artikel 15 Förenings- och församlingsfrihet
Artikel 31 Vila och fritid

Barns rätt att få uttrycka sina åsikter och att bli lyssnade till, artikel 12, är en av barnkonventionens fyra huvudprinciper. Att känna delaktighet och inflytande i samhället är en betydande faktor för folkhälsan och möjligheter att påverka sin egen livssituation har ett starkt samband med hälsa. Artiklarna 14, 15 och 31 rör barns rätt till tanke-, samvets- och religionsfrihet, förenings- och församlingsfrihet samt vila och fritid, viktiga delar för att barn och unga ska känna delaktighet och meningsfullhet.

Hur ser det ut i Örebro?

5.1 Barn och unga i dialog

Enligt skrivelser i kommunens Övergripande strategier och budget ska medborgardialoger integreras som en del i styrningen. Större beslut ska i så stor utsträckning som möjligt föregås av en dialog med medborgarna och kommunen ska speciellt beakta ungdomars och barns perspektiv. Samtliga nämnder ska årligen i sin verksamhetsplanering utse lämpliga områden där medborgardialoger ska genomföras (Örebro kommun, 2016a).

Örebro kommun har arbetat för utveckla metoder för medborgardialoger med barn och unga. I kommunen finns sedan 2015 en handbok för barns och ungas delaktighet i samhällsplaneringen ”Medborgardeltagande i samhällsplanering – fokus barn och unga”. Denna har hittills använts i två dialoger i utvecklingsprojekt kring Vivallakullen och i Brickebacken. I projektet kring Vivallakullen deltog barn och unga i samtal och workshops om platsens utveckling. Utifrån inkomna synpunkter togs en vision för området utveckling fram. Visionen ligger till grund för de investeringar som nu och ett antal år framöver genomförs vid Vivallakullen.

Att arbeta för att öka barns och ungdomars möjligheter att vara delaktiga i olika beslut och bedömningsituationer i kommunen samt att utveckla metoder för

inflytande och delaktighet genom medborgardialoger är också två av målen i handlingsplanen för barn i ekonomiskt utsatta hushåll.

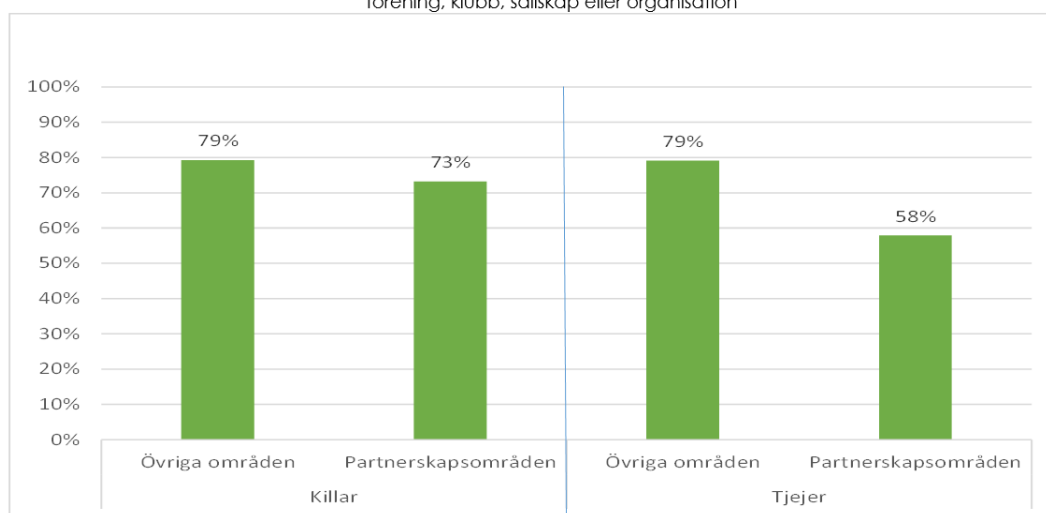
I enlighet med handlingsplanen har Örebro kommun också verkat för att beforska området barnfattigdom och i kombination med det även skapat möjlighet att lyfta fram barns och ungdomars röster. Detta har gjorts via en kvalitativ studie som genomfördes av forskare på Örebro universitet, där de intervjuat 75 barn och ungdomar i åldrarna 10 – 18 år. Syftet med studien var att undersöka hur barn och ungdomar i Örebro kommun definierar fattigdom och vilka konsekvenser ekonomisk utsatthet har i deras liv. Studien heter *Man följer bara med och är tyst – fattigdom i barns ögon* och finns tillgänglig att läsa på www.orebro.se/barnetsrattigheter.se.

5.2 Föreningsaktivitet och fritid

Andelen föreningsaktiva ungdomar presenteras i index av två frågor som handlar om att ha deltagit i organiserad fysisk aktivitet/sport eller i någon annan förening, klubb, sällskap eller organisation. Ungdomar från partnerskapsområdena är i lägre grad föreningsaktiva i jämförelse med ungdomar från övriga områden. För ungdomar från övriga områden ligger deltagandet på samma nivå oberoende av kön (79 procent) medan endast 58 procent av tjejerna från partnerskapsområdena är föreningsaktiva. Bland killar från partnerskapsområdena är 73 procent föreningsaktiva.

Andel föreningsaktiva

Index av två frågor om man varit med i någon organiserad fysisk aktivitet/sport eller i någon annan förening, klubb, sällskap eller organisation

Liv och hälsa ung, 2014

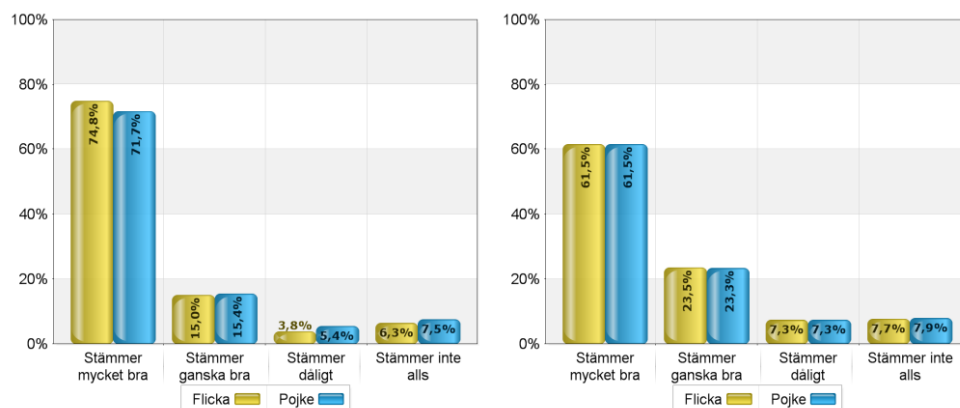
Figur 19. Andel (%) föreningsaktiva. Index av två frågor om man varit med i organiserad fysisk aktivitet/sport eller annan förening, klubb, sällskap eller organisation. Uppdelat på partnerskapsområden eller övriga områden samt kön. År 2014.

I resultaten från ELSA svarar majoriteten av eleverna att de har något fritidsintresse (t.ex. scouter, musik, dans, fiska, läsa). Resultaten visar inte på några stora skillnader mellan könen men tenderar att sjunka något med stigande ålder.

Jag har fritidsintressen (ex. scouter, musik, dans, fiske, läser)

Årskurs 7

Gymnasiet årskurs 1

Källa: ELSA, 2015-2016

Figur 20. Fördelning av svar på påståendet "jag har fritidsintressen (ex scouter, musik, dans, fiske, läser)", uppdelat på skolår 7 och 1 på gymnasiet samt uppdelat på kön. År 2015 – 2016.

I handlingsplanen för barn i ekonomiskt utsatta hushåll ingår målet att alla barn har förutsättning till en meningsfull och hälsofrämjande fritid, vilket ska mätas med indikatorerna

- andel aktiva flickor och pojkar i idrottsförening eller annan förening,
- andel som är nöjda med fritidsutbudet samt idrotts- och kulturverksamheterna i Örebro
- utnyttjandegrad av fritidskort

I nuläget finns inte någon data som på ett tillfredställande sätt visar utvecklingen av detta, då föreningsindex som presenteras ovan är från 2014 års statistik från Liv och hälsa ung. Däremot kommer nya siffror finnas tillgängliga längre fram under 2017. Vad gäller fritidskortet är det ännu inte implementerat i kommunen men det pågår utredningar för hur det skulle kunna genomföras.

6. Barn i förskola och skola.

Artikel 28 Rätt till utbildning Artikel 29 Utbildningens syfte

Artiklarna rörande utbildning handlar om att göra utbildning tillgänglig, kostnadsfri och obligatorisk för alla. Möjligheter till högre studier ska främjas och studie- och yrkesvägledning ska finnas tillgänglig för alla. Dessutom beskrivs att syftet med utbildningen bland annat är att utveckla barnets fulla möjligheter, förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv och utveckla respekt för de mänskliga rättigheterna.

Hur ser det ut i Örebro?

I Örebro kommun finns ungefär 150 förskolor, varav ett 20-tal är fristående förskoleverksamheter. Totalt gick cirka 8 200 barn i förskola under 2106, vilket motsvarar att ungefär 87 procent av barnen i åldrarna 1 – 5 år var inskrivna i någon form av förskola. På två av kommunens förskolor erbjuds även barnomsorg på kvällar, nätter och helger för barn från 1 år till och med vårterminen det år de fyller 13 år.

I kommunens förskolor har barngruppernas storlekar minskat de senaste åren, från 17,1 barn per grupp år 2014 till 15,6 barn per grupp 2016 (Örebro kommun, 2017b).

Förskoleverksamhet	2014	2015	2016
Antal barn i kommunal förskola	7 027	6 974	7 101
Antal barn i fristående förskola	945	1 027	1 119
Antal barn i kommunal pedagogisk omsorg	0	0	0
Antal barn i fristående pedagogisk omsorg	94	31	26
Gruppstorlek förskolor (kommunala)	17,1	16,6	15,6
Antal barn per årsarbetare i förskolan	5,4	5,4	5,2

Figur 21. Antal barn i olika typer av barnomsorgsformer, gruppstorlek och antal barn per årsarbetare i förskolan, år 2014, 2015 och 2016. Källa: Örebro kommun, 2017b.

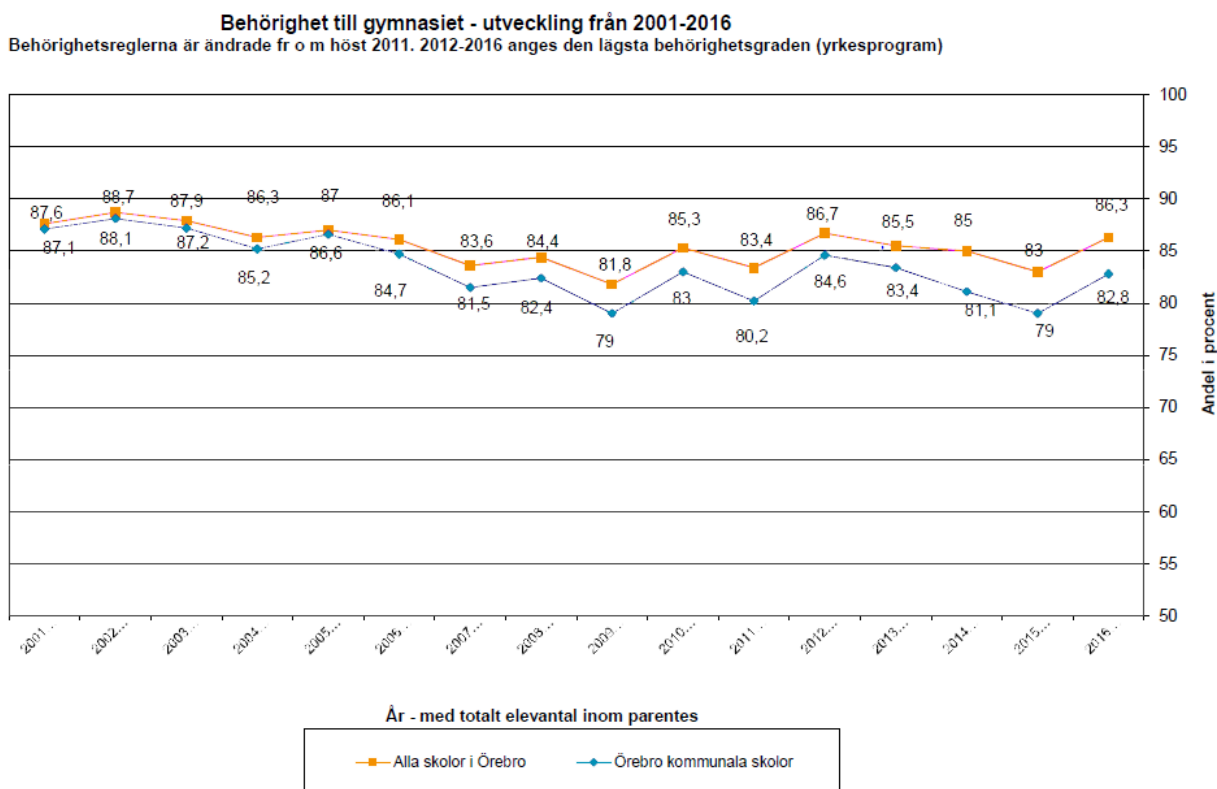
I kommunen finns 44 grundskolor som drivs av Örebro kommun samt ett 15-tal skolor som drivs av annan huvudman. Runt 20 procent av eleverna går i fristående skola F – 9 och cirka 7 000 barn går på fritidshem i anslutning till skoldagen (Örebro kommun, 2017c).

Grundskola och fritidshem	2014	2015	2016
Antal elever i kommunal skola F-9	12 623	13 079	13 414
Antal elever i kommunal särskola	129	130	133
Antal elever i fristående skola F-9	3 019	3 071	3 271
Antal barn i fritidshem	5 608	5 820	6 043
Antal barn i fristående fritidshem	847	876	976
Antal elever per lärare (heltidstjänst)	12	12,2	11,7

Figur 22. Antal elever i olika grundskoleformer och fritidshem samt antal elever per lärare, år 2014, 2015 och 2016. Källa: Örebro kommun, 2017c.

Elever med gymnasiebehörighet

På nationell nivå ligger andel elever med gymnasiebehörighet (yrkesprogram) på 87,3 procent (SIRIS, Grundskolan - Behörighet till gymnasieskolan Läsåret 2015/2016, 2016a). För Örebro kommun ligger nivån på 86,3 procent vid sammanvägning av alla skolor i kommunen, både kommunala och fristående. Enbart sett på de kommunala skolorna är resultaten något lägre, då 82,8 procent av eleverna nått behörighet till gymnasiet (Örebro kommun, 2016d) Det finns skillnader mellan könen där tjejer når behörighet till gymnasieskolan i något högre utsträckning än killar (SIRIS, 2016b). Mellan åren 2012 och 2015 hade vi en negativ utveckling för gymnasiebehörigheten. Denna trend bröts 2016 då andelen med behörighet åter ökade.

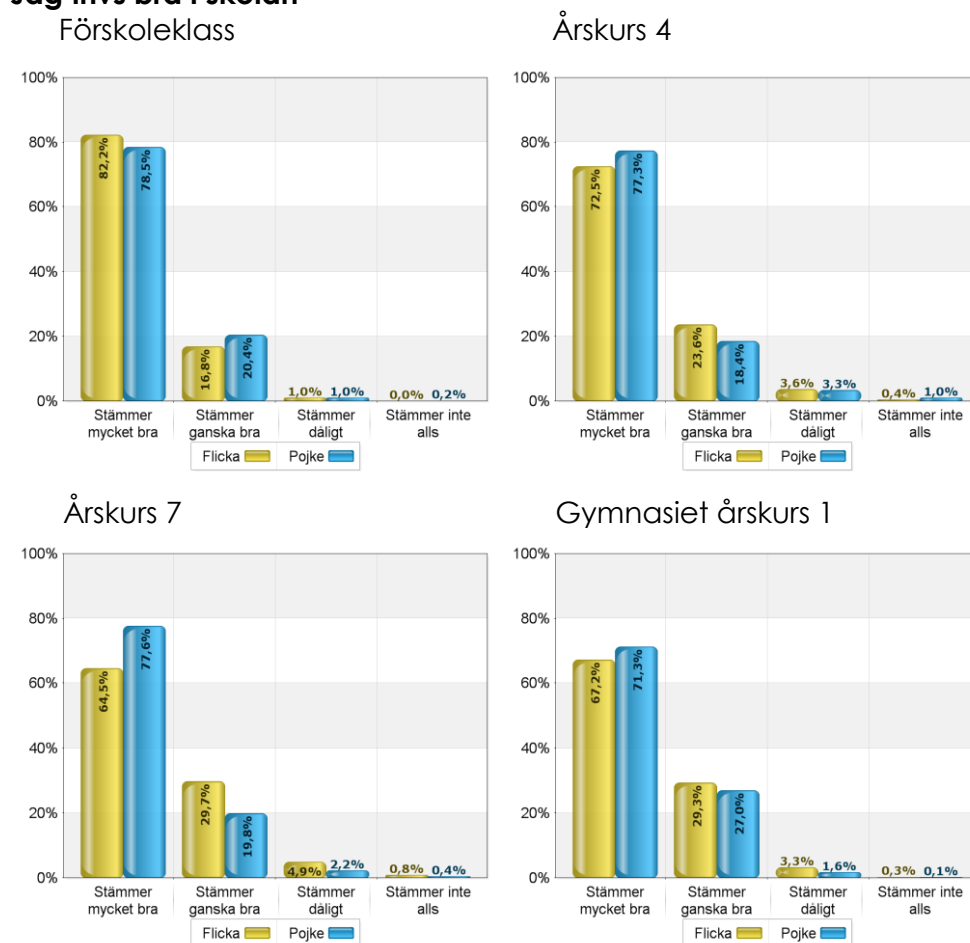
Figur 23. Andel (%) elever med behörighet till gymnasiet. Uppdelat på Örebro kommunala skolor och alla skolor i Örebro. Utveckling från 2001-2016. Källa: Örebro kommun, 2016d.

I Örebro kommun finns fem kommunala gymnasieskolor samt ett tio-tal gymnasieskolor i annan regi. Speciellt för denna åldersgrupp av elever är att verksamheterna även har en stor andel elever som är folkbokförda i andra

kommuner men som spenderar stor del av sin tid i Örebro, eller på resande fot mellan Örebro och sin hemkommun. Av de drygt 4 900 eleverna i kommunens gymnasieskolor är cirka 3 650 folkbokförda i Örebro kommun och närmare 1 300 ungdomar som är folkbokförda i kommunen går i en privat skola. Det är därför inte självklart att vi når alla kommunens ungdomar genom våra egna verksamheter.

Vad gäller trivsel i skolan anger de allra flesta eleverna, oberoende av ålder, att de trivs bra i skolan. Flickorna i årskurs 7 är den grupp där högst andel, knappt 6 procent, anger att det stämmer dåligt eller inte alls att de trivs i skolan. I denna fråga finns inte någon tydlig skillnad mellan könen.

Jag trivs bra i skolan

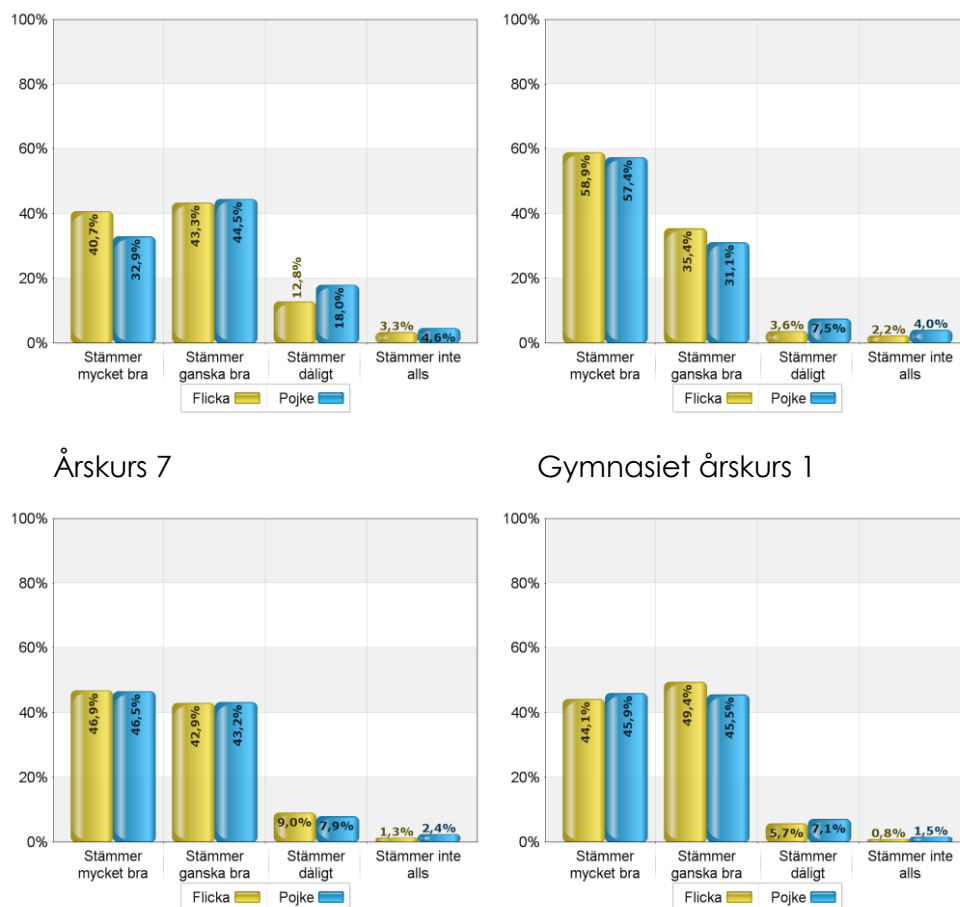

Källa: ELSA, 2015-2016

Figur 24. Fördelning av svar på påståendet "jag trivs bra i skolan", uppdelat på förskoleklass, skolår 4, 7 och 1 på gymnasiet samt uppdelat på kön. År 2015 – 2016.

På frågan om jag känner mig delaktig och får vara med och bestämma i skolan återfinns vissa skillnader beroende på ålder. Bland eleverna i förskoleklass har cirka 22 procent av pojkarna och 15 procent av flickorna angett att det stämmer dåligt eller inte alls att de känner sig delaktiga och får vara med och bestämma. De bästa resultaten återfinns i årskurs 4 där nära 60 procent angett att det stämmer mycket bra att de känner sig delaktiga och får vara med och bestämma i skolan.

Jag känner mig delaktig och får vara med och bestämma i skolan

Källa: ELSA, 2015-2016

Figur 25. Fördelning av svar på påståendet "jag känner mig delaktig och får vara med och bestämma i skolan", uppdelat på förskoleklass, skolår 4, 7 och 1 på gymnasiet samt uppdelat på kön. År 2015 – 2016.

I handlingsplanen för barn i ekonomiskt utsatta hushåll finns fastställt att förskola och skola ska vidta åtgärder för att aktivt minska effekterna av barnfattigdom. Detta har gjorts bland annat genom att förskolenämnd och grundskolenämnd beslutat om kostnadsfri förskola och skola. Enligt de framtagna riktlinjerna för detta innebär det att de kommunala skolorna och fritidshemmen ska stå för till exempel matsäcken vid utflykter och har utrustning för utlåning vid idrottsaktiviteter (Örebro kommun, 2017d).

7. Sociala skyddsnet.

Artikel 3 Barnets bästa
Artikel 19 Skydd mot övergrepp
Artikel 20 Alternativ omvårdnad
Artikel 25 Översyn avseende omhändertagna barn

För att barn ska kunna växa upp i miljöer som präglas av trygghet och omsorg samt utvecklas till sin fulla potential är det ibland nödvändigt att samhället vidtar åtgärder. Artikel 3, barnets bästa, är en av barnkonventionens huvudprinciper som ska vara vägledande i allt arbete rörande barn och unga. Vidare handlar konventionens artiklar 19, 20 och 25 om barns rätt till skydd mot alla typer av övergrepp och rätt till alternativ omvårdnad i de fall där den ordinarie familjemiljön av olika skäl inte är tillräcklig.

Hur ser det ut i Örebro?

7.1 Förebyggande och stödjande insatser

Familjecentraler är mötesplatser för föräldrar och barn, där det finns möjligheter för lek, gruppaktiviteter och umgänge med andra familjer. Där arbetar pedagoger, kuratorer, BVC-sköterskor och barnmorskor som erbjuder stöd till familjer och har möjlighet att i ett tidigt skede identifiera och fånga upp dem som kan vara i behov av vidare hjälp. I Örebro finns sju familjecentraler, varav fem ligger i något av kommunens partnerskapsområden.

Under 2016 deltog 2 263 familjer i familjecentralernas verksamhet. Därav var majoriteten, 83 procent kvinnor och 17 procent män. Av de deltagande familjerna hade nära 4 av 10 utländsk bakgrund. Deltagande på familjecentralerna och fördelning mellan kön och bakgrund har varit näst intill konstant de två föregående åren (Örebro kommun, 2017c).

Under hösten 2016 har en ny föräldrastödkurs startat som riktar sig till föräldrar som känner stor oro kring sina barn och ungdomar och deras eventuella koppling till radikaliserings. Syftet är att få föräldrarna att se sin roll i att skapa trygghet och säkerhet i såväl familjen som i samhället. Socialförvaltningen har utarbetat programmet ”Trygga föräldrar”, som syftar till att öka kommunikationen och värna om demokratin i hemmet, utifrån diskussioner om radikaliserings och

våldsbejakande extremism (Örebro kommun, 2017c). Ett 15-tal föräldrar deltog i kursen och en ny omgång planeras under 2017.

Barn och unga som är i behov av stöd riskerar att falla mellan stolarna när tillgängliga hjälpverksamheter blir allt mer specialiserade och avgränsade gentemot varandra. Stuprörstänk inom de olika verksamheterna försvårar möjligheterna för en god helhetssyn runt barn med särskilda behov och deras familjer. Detta trots att alla som arbetar med barn och unga är skyldiga att samverka i frågor som rör barn som på något vis far illa eller riskerar att göra så. Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för att samverka mellan berörda aktörer kommer till stånd och driver samverkan via Samba – Samverkansledning för barns och ungas bästa, för att överbrygga gränserna mellan olika verksamheters uppdrag. Sedan september 2014 är Samba en del i utvecklingsprojektet ”Centrum för samverkansstöd barn och unga” (CFS) och har ett breddat utvecklingsuppdrag (Örebro kommun, 2017e).

Under 2016 var CFS involverade för stöd i samverkan kring 174 barn och unga. 49 nya ärenden blev aktuella under årets gång (19 flickor och 30 pojkar). Av dessa 49 nya ärenden hade närmare hälften en mycket hög skolfrånvaro, något som är vanligt i gruppen barn och unga som är aktuella för Sambasamverkan. Många av de berörda barnen/ungdomarna har allvarlig problematik/livssituation som ofta innebär att de har hög skolfrånvaro eller är hemma helt från skolan. Under 2016 har Samba arbetat i 57 ärenden där den unga lever mer eller mindre isolerad i hemmet och inte alls går i skolan. Majoriteten av dessa är i grundskoleålder (Örebro kommun, 2017e).

7.2 Omvårdnad och skydd

Alla barn och ungdomar som vistas i Örebro kommun har inte någon vårdnadshavare eller annan anhörig som kan stå för omvårdnad, vilket är fallet för de som kommit som ensamkommande barn till Sverige. På grund av nationella beslut har kravet på och behovet av att ta emot ensamkommande barn och unga i kommunen minskat på senare tid. Under 2016 anvisades 18 barn och unga till Örebro kommun, att jämföra med 272 barn och unga under 2015. Örebro har också fungerat som ankomstkommun för 45 barn och ungdomar, som sedan har anvisats till annan kommun. I december 2016 hade Socialförvaltningen ansvar för cirka 280 ensamkommande barn och unga under asylprövning eller med uppehållstillstånd (Örebro kommun, 2017c).

Lagen om vård av unga (LVU) är den lag som ger socialnämnden mandat att omhänderta barn och ungdomar som av någon anledning far illa där de bor och vistas, eller som visar upp ett allvarligt destruktivt beteende. Under 2016 har 96 barn i åldrarna 0 – 12 år, 51 flickor och 45 pojkar, varit placerade enligt LVU för en kortare eller längre tid. Under 2014 pågick 89 och 2015 pågick 85 motsvarande placeringar. Under 2016 har fler ärenden än tidigare varit av akut och komplex karaktär. För ungdomar i åldrarna 13 – 21 år är motsvarande siffra 82 ungdomar som varit placerade enligt LVU under 2016, därav 38 flickor och 44 pojkar. Under 2014 pågick 75 placeringar och 2015 pågick 90 placeringar (Örebro kommun, 2017c).

Artikel 19 i FN:s konvention om barnets rättigheter slår fast att barn har rätt till skydd mot alla former av våld, såväl psykiskt som fysiskt. En viktig utgångspunkt i arbetet med att införliva ett barnrättsperspektiv i verksamheten är att se barnet både som kompetent och i behov av skydd. Barn som bevittnat våld eller andra övergrepp mellan närstående vuxna har precis som alla andra barn rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad i ärenden som rör dem själva. Barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barnet. I de fall där barn utsätts för våld riktat mot den egna personen eller när de bevittnar våld mellan viktiga vuxna i dess närhet måste särskild hänsyn tas till barnets bästa.

Vissa barn som bor i Örebro utsätts för våld av närstående eller bevittnar våld mellan vuxna i familjen. Kommunen ansvarar i dessa fall för skydd, råd och stöd samt vård och behandling riktat till barnen. De verksamheter som arbetar med barn är skyldiga att anmäla oro om denne har misstankar om att barnet far illa. Anmälningarna görs till Örebro kommuns socialförvaltning. Under 2016 inkom 417 anmälningar med orsakskod ”våld mot barn” eller ”våld i nära relation vuxen”. 401 av dessa gick vidare till utredning eller sammankopplades med redan pågående ärenden, medan det i övriga fall beslutades att inte inleda utredning.

	2015	2016
Antal unika barnavårdsutredningar som avser våld mot barn eller barn som bevittnat våld	389	401

Figur 26. Antal unika barnavårdsutredningar som avser våld mot barn eller barn som bevittnat våld, år 2015 och 2016.

8. Implementering av barnkonventionen i Örebro kommun.

Artikel 2 Icke-diskriminering

Artikel 3 Barnets bästa

Artikel 4 Genomförande av rättigheterna

Artikel 42 Informationsskyldighet om konventionen

Artiklarna 4 och 42 i barnkonventionen handlar om implementering. De fastställer kravet om att staten till det yttersta av sina tillgängliga resurser ska genomföra konventionens rättigheter och sprida kunskap för att göra barnkonventionen allmänt känd bland både barn och vuxna. Artikel 2 och 3 handlar om allas lika värde, att ingen ska bli diskriminerad, liksom att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barnet. Detta är två av konventionens vägledande principer som är särskilt viktiga i implementeringen av barnkonventionen.

Hur ser det ut i Örebro?

Kommunen saknar idag indikatorer för att mäta genomförande av implementeringsartiklarna och har istället utgått från att inventera vad erfarenheten säger är viktigt för ett framgångsrikt barnrättsarbete.

8.1 Kommuninternt barnrättsnätverk

Under 2016 har ett kommuninternt barnrättsnätverk upprättats. I nätverket ingår en representant från varje förvaltning och det syftar till att skapa en långsiktig och hållbar struktur för arbetet med barnkonventionen i kommunen. Nätverket ska vara en kontaktyta mellan förvaltningarnas arbete med barnets rättigheter och arbete som genomförs på kommunövergripande nivå. Syftet är även att utveckla kunskaper och idéer om hur barnkonventionen ska få genomslag i våra respektive förvaltningar/verksamheter.

Nätverket är ett forum för erfarenhetsutbyte och möjlighet till kompetens- och metodutveckling av och samordning kring frågor rörande barnets rättigheter i kommunen i sin helhet. Utgångspunkt för arbetet är kommunens åtaganden från barnkonventionen, nationella strategin för att stärka barnets rättigheter, policy för barnets rättigheter, överenskommelse och verksamhetsplan i partnerskapet för

barnets rättigheter i praktiken samt skrivelser i övergripande strategier med budget.

8.2 Inventering av barnrättsarbete i Örebro kommun

Inför denna temarapport har barnrättsnätverket gjort en inventering av pågående arbete i respektive förvaltning och nämnd. Denna inventering har gjorts utifrån nyckelfrågor för ett framgångsrikt genomförande av barnkonventionen som baseras på Sveriges kommuner och Landstings implementeringsnycklar för barnrättsarbete (Sveriges kommuner och Landsting, 2017) och Rädda Barnens material Sänk blicken (Holmgren, 2015). Att inventera kommunens verksamhet utifrån dessa frågor är också ett åtagande från samarbetet i Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken.

Inventeringen utgår från fyra områden:

1. Barnkonventionen och dess implementering är välförankrad i den politiska ledningen (politisk nivå).
2. Barnrättsarbetet är långsiktigt och hållbart (politisk nivå och i tjänsteorganisationen).
3. Barnkonventionen och dess implementering är väl förankrad i tjänsteorganisationen.
4. Det finns kunskap om barns villkor och barnkonventionen används i underlag för beslut.

Metoden ger inte en komplett bild av kommunens arbete med barnrättsfrågor men kan ändå visa på vissa styrkor och utmaningar inför det fortsatta arbetet. Nedan presenteras ett sammanvägt resultat och det är därför viktigt att ha i åtanke att det förekommer variationer mellan kommunens olika verksamheter.

Färgmarkeringarna rött, gul och grönt indikerar hur kommunen ligger till.

- Ej på gång. Se över arbetet.
- Delvis på gång. Dags att ta ytterligare steg.
- Pågående. Fortsätt och ta nästa steg.

Barnkonventionen och dess implementering är välförankrad i den politiska ledningen (politisk nivå)

- Det är beslutat i kommunfullmäktige att arbeta utifrån barnkonventionen i den kommunala verksamheten.
- Det är beslutat att barnkonventionsarbetet ska återrapporteras till kommunfullmäktige.

- Det finns ett barnrättsperspektiv i beslutad budget.
- Förtroendevalda har grundläggande kunskaper i barnkonventionen och dess tillämpning i beslutsprocesser.
- Kunskap och statistik om barns uppväxtvillkor är underlag för beslut.
- Barnrättsarbetet revideras regelbundet.
- Det är beslutat att barn ska få komma till tals i frågor som berör dem.

Genom den i kommunfullmäktige antagna policyn för barnets rättigheter uppfylls till stor del att barnkonventionen är politiskt förankrad i Örebro kommun. Policyn uttrycker kommunens intentioner och utgör en grund för att barnrättsfrågorna ska ha en plats på agendan. Dock saknas beslut om återrapportering av arbetet till kommunfullmäktige, vilket skulle ställa högre krav på genomförandet. Kommunens övergripande strategi och budget lyfter särskilt fram barn och unga som en prioriterad målgrupp och lyfter fram barns rättigheter. Dock tycks inte innehållet i budgeten vara tydligt genomlyst med utgångspunkt i de grundläggande artiklarna 2, 3, 6, och 12.

Att vid beslut utgå från kunskap och statistik om barns uppväxtvillkor är av betydande vikt för ett gott barnrättsarbete. Denna rapport är ett exempel på ett sådant underlag. Kommunen behöver dock fortsättningsvis arbeta för att säkerställa att barnrättsarbetet följs upp, utvärderas och revideras regelbundet.

Barnrättsarbetet är långsiktigt och hållbart (politisk nivå och i tjänsteorganisationen)

- Det finns en strategiskt placerad funktion med uppgift att driva och samordna barnrättsfrågan i hela organisationen.
- Genomförandet av barnkonventionen är samordnat och det finns tydliga strukturer för detta.
- Det finns en långsiktig plan för barnrättsarbetet.
- Den långsiktiga planen är tvärpolitiskt förankrad.
- Barn och unga har varit delaktiga i arbetet med den långsiktiga planen.
- Det finns strukturer/rutiner för att inhämta barns synpunkter inför beslut som rör barn på en generell nivå.
- Budgeten används som instrument för att uppnå likvärdiga uppväxtvillkor för barn.

- Det finns en barnvänlig version av budgeten, en presentation anpassad för barn och unga.
- Det finns strukturer/rutiner för att barn informeras om barnkonventionen och sina rättigheter.
- Det finns strukturer/rutiner för att föräldrar, organisationer och övriga kommuninvånare informeras om barnkonventionen.

Positivt för implementeringen av barnkonventionen är att Örebro kommun har en struktur för barnrättsarbetet genom det kommuninterna barnrättsnätverket och en samordnande funktion via kommunstyrelseförvaltningen. Utvecklingsområden för strukturen handlar om nätverksrepresentanternas möjligheter att föra frågorna vidare i sina förvaltningar. Exempelvis är socialförvaltningen i uppstarten av att skapa en intern struktur där barnrättsfrågorna kan behandlas. Dessutom ska arbetet med barnets rättigheter också vävas samman med kommunens övergripande hållbarhetsarbete och arbete med mänskliga rättigheter. Vidare finns ett uppdrag att ta fram en handlingsplan för barnets rättigheter för att förbereda kommunens verksamheter på den förmodade lagstiftningen av barnkonventionen. Detta är i sig ett sätt att säkra implementeringen av konventionen. För att ytterligare säkra barnrättsperspektivet bör barn och unga på lämpligt vis göras delaktiga i framtagandet av planen.

Enligt kommunens policy för barnets rättigheter är det indirekt beslutat att barn ska få komma till tals i frågor som berör dem. Däremot finns behov av att utveckla former för att låta barnens perspektiv träda fram, det vill säga, forum för att tillgodose barns rätt till delaktighet och inflytande (art 12). Inom flera av kommunens verksamheter är detta en självklarhet och ett positivt exempel är att samhällsbyggnad arbetat med ett flertal medborgardialoger med barn och unga. På en kommunövergripande nivå saknas dock metoder och kontinuitet för att lyfta fram barns röster. Likaså tycks det saknas strukturer för hur barn, föräldrar, övriga kommuninvånare och organisationer ska få kunskap om barnkonventionen och barnets rättigheter.

En förutsättning för att göra barn och unga delaktiga är att det finns information som är tillgänglig och förståelig på deras nivå. Exempel på utvecklingsområden kan vara att göra barnvänliga versioner av kommunens budget och hemsida.

Inventeringen har också tydliggjort att barnperspektivet genomsyrar stora delar av vår kommun men inte hela. Detta gäller främst verksamheter som i det vardagliga arbetet inte naturligt möter barn eller ungdomar. Det finns ett behov av att analysera vilka barn som indirekt berörs och vilket ansvar verksamheten har för att tillgodose dessa barns rättigheter.

Barnkonventionen och dess implementering är väl förankrad i tjänsteorganisationen

- Chefer och medarbetare i hela organisationen har grundläggande kunskaper i barnkonventionen och dess tillämpning i verksamheten.
- Det ges förutsättningar att diskutera barnrättsfrågor vid arbetsplatsträffar och andra centrala forum.
- Det finns ett barnrättsperspektiv i styrdokument för förvaltningar/verksamheter.

Ett utvecklingsområde som framkom i inventeringen gäller grundläggande kunskaper om barnkonventionen hos förtroendevalda och tjänstepersoner. Många berörda har redan dessa kunskaper med sig från andra håll men i kommunens organisation saknas övergripande strukturer för att säkerställa detta behov. Att grundläggande kunskaper om konventionen finns är en förutsättning för att kunna bedriva ett effektivt och framgångsrikt barnrättsarbete. När det gäller förutsättningar att diskutera barnrättsfrågor vid arbetsplatsträffar och andra centrala forum så visade inventeringen att det över lag är möjligt, men att detta inte betyder att det alltid görs regelbundet. Vad gäller barnrättsperspektiv i styrdokument har inte nätverket gjort en granskning av samtliga gällande styrdokument. Dock konstaterades att många verksamheter baseras på lagar där barnrättsperspektivet ingår vilket sätter ramar för hur arbetet ska genomföras samt att exempelvis socialförvaltningen har antagit en värdegrund ur ett barnperspektiv.

Det finns kunskap om barns villkor och den används i underlag för beslut

- Det finns metoder som används för att säkerställa att barns bästa tillgodoses i relevanta ärenden.
- Barnkonsekvensanalyser görs inför relevanta beslut.
- Barn och grupper av barn där det behövs särskilda åtgärder för att säkra deras rättigheter har identifierats.
- Det finns metoder som används för att systematiskt samla och sammanställa information om barns uppväxtvillkor.
- Det finns metoder som används för att lyssna på det enskilda barnet i ärenden som berör det.
- Det finns metoder som används för att systematiskt lyssna på barn.

I mallen för tjänsteskrivelser finns en rubrik som ska säkerställa att varje ärende konsekvensbedöms ur ett hållbarhetsperspektiv. Där ska sociala, ekonomiska och ekologiska dimensionerna beaktas och beskrivningen måste ta hänsyn till ett flertal olika perspektiv, varav ett är just barnperspektivet. Det är dock inte givet

att barnets bästa därmed är säkerställt. I utvecklingen av kommunens barnrättsarbete kan detta vara ett område att granska och utvärdera, hur väl tjänsteskrivelserna fungerar som metod för att säkerställa barnets bästa och att barnperspektivet lyfts fram.

Region Örebro län samlar systematiskt in information om barns uppväxtvillkor och hälsa, bland annat genom Liv och hälsa ung och ELSA, som använts till stor del i denna rapport. Det är viktigt att även i framtiden säkerställa att kommunen har tillgång till den typen av data. Det är också av stor betydelse att ta tillvara på och sprida de resultat och den kunskap som vi redan har idag.

Slutligen visar inventeringen på vikten av samspelet mellan det kommunövergripande och det verksamhetsnära arbetet. För att uppnå ett framgångsrikt barnrättsarbete krävs att alla parter bidrar eftersom alla tillför olika perspektiv och funktioner. För att Örebro kommun ska vara framgångsrik i genomförandet av barnkonventionen krävs en helhet, från de verksamheter som dagligen möter kommunens barn och ungdomar till det kommunövergripande strategiska arbetet. Dessutom bör arbetet med barns rättigheter ses som en naturlig del i kommunens övriga arbete med mänskliga rättigheter och hållbar utveckling.

8.3 Tänkbara utvecklingsområden

- Säkerställa fortsatt insamling av epidemiologisk data samt kommunicera den kunskap och befintlig data som finns tillgänglig.
- Fortsätta att utveckla strukturen för kommunens barnrättsarbete.
- Säkerställa barns rätt att göra sin röst hörd och göra det tillgängligt för alla oavsett språk.
- Utveckla kommunens arbete med medborgardialoger. Enligt ÖSB ska alla nämnder utse lämpliga frågor där medborgardialoger ska genomföras och barns och ungas perspektiv ska särskilt beaktas.
- Säkerställa att förtroendevalda och tjänstepersoner har kunskap om barnkonventionen.
- Säkerställa att barn, ungdomar och deras föräldrar har kunskap om barnkonventionen.
- Göra information om och från Örebro kommun tillgänglig och förståelig för barn och unga.
- Arbeta för att förbättra tjejeers psykiska hälsa. Enligt ÖSB ska barns och ungas välmående ska stärkas, med särskilt fokus på tjejer.
- Göra en egen uppföljning av handlingsplanen för barn i ekonomiskt utsatta hushåll, vid slutet av handlingsplanens giltighetstid.
- Hitta former för uppföljning av barnrättsarbetet.

Referenser.

- CAN. (2014). *Skolelevs drogvanor 2014. Rapport 146*. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.
- Holmgren, L. (2015). *Sänk blicken. Rädda Barnen*.
- Landstingen i Sörmland, Uppsala, Västmanland och Ö. (2014). *Uppväxtvillkor och hälsa i vuxen ålder*.
- Regeringen. (2016). *Barnkonventionen blir svensk lag*. Hämtat från www.regeringen.se: <http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2016/03/sou-201619/>
- Region Örebro län. (2014). *Liv & hälsa ung*.
- Salonen, T. (2012). *Barns ekonomiska utsatthet, årsrapport 2012*. Stockholm: Rädda Barnen.
- SIRIS. (2016a). *Grundskolan - Behörighet till gymnasieskolan Läsåret 2015/2016*. Hämtat från http://siris.skolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common¬geo=&report=gr_betyg_beh&p_sub=1&p_flik=G&p_kon=A&p_ar=2016&p_lankod=&p_kommunkod=&p_skolkod=.
- SIRIS. (2016b). *Grundskolan - Behörighet till gymnasieskolan Läsåret 2015/2016*. Hämtat från http://siris.skolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common¬geo=&report=gr_betyg_beh&p_sub=1&p_flik=G&p_kon=AFP&p_ar=2016&p_lankod=&p_kommunkod=1880&p_skolkod=.
- Socialdepartementet. (2014). *Konventionen om barnets rättigheter med strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige*. Stockholm: Elanders.
- Statistiska Centralbyrån. (2017a). *Barn och unga med svensk och utländsk bakgrund, antal efter region, kön, ålder, utländsk/svensk bakgrund och år*. Hämtat från www.scb.se: http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__LE__LE0102__LE0102A/LE0102T16/table/tableViewLayout1/?rxid=c1cc7769-4a24-4db8-9418-5d947d5124ea
- Statistiska Centralbyrån. (2017b). *Antal familjer och genomsnittligt antal barn per familj för familjer med hemmaboende barn och unga 0-21 år efter region, barnens ålder, familjetyper, tabellinnehåll och år*. Hämtat från www.scb.se: http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__LE__LE0102__LE0102J/LE0102T21/table/tableViewLayout1/?rxid=f45f90b6-7345-4877-ba25-9b43e6c6e299
- Statistiska Centralbyrån. (2017c). *Familjetyper för hemmaboende barn och unga 0-21 år, antal efter region, kön, ålder, familjetyper och år*. Hämtat från www.scb.se: http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__LE__LE0102__LE0102B/LE0102T18/table/tableViewLayout1/?rxid=e314699e-3139-4ddb-8a3b-73fe7c9a6e6d
- Sverigs kommuner och Landsting. (2017). *Implementeringsnycklar, uppföljning barnrättsarbete*. Hämtat från www.skl.se: <https://skl.se/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamstalldhet/barnetsrattigheter/barnkonventionenblirsvensklag/forberedelser/implementeringsnycklaruppfoljning.5635.html>
- Örebro kommun. (2014). *Policy för barnets rättigheter i Örebro kommun*.

- Örebro kommun. (2016a). *En växande kommun med nya möjligheter, kommunledningen i Örebro*s övergripande strategier och budget 2017 med plan för 2018-2019.
- Örebro kommun. (2016b). *Rapport Gröna skolgårdar*.
- Örebro kommun. (2016c). *Rapport arbetsgrupp barns lekmiljöer*.
- Örebro kommun. (2016d). *Betygsstatistik vårterminen 2016*.
- Örebro kommun. (2017a). *Årsredovisning 2016. Örebro kommun*.
- Örebro kommun. (2017b). *Årsberättelse 2016. Förskolenämnden*.
- Örebro kommun. (2017c). *Årsberättelse 2016 socialnämnd öster samt väster. Örebro: Örebro kommun*.
- Örebro kommun. (2017c). *Årsberättelse 2016. Grundskolenämnden*.
- Örebro kommun. (2017d). *Kommunal skola och fritidshem utan extra kostnad*. Hämtat från www.orebro.se: <http://www.orebro.se/barn--utbildning/grundskola--grundarskola/kommunal-skola--fritidshem-utan-extra-kostnader.html>
- Örebro kommun. (2017e). *Årsberättelse Centrum för samverkan, SAMBA 2016*.
- Örebro kommuns statistikdatabas. (2017). *Folkmängd i Örebro kommun efter bostadsområde, ålder och kön*. Hämtat från Örebro kommuns statistikdatabas: http://pxweb.orebro.se/pxweb/sv/Befolkning/Befolkning__Bostadsomr%c3%a5de/Folkmangd_betj.px/?rxid=4e390c6f-4103-4b31-b2f2-a6238d3087b4&action=selectall

BILAGA 1 Matris delmål handlingsplan för barn i ekonomiskt utsatta hushåll

Positiv utveckling	
Stillastående utveckling	
Negativ utveckling eller ingen insats gjord	
Uppgifter saknas	

Huvudmål	Utveckling
Att halvera barnfattigdomen till år 2020	

Delmål 1 - Sysselsättning	
	Utveckling
Arbetslösheten i gruppen ekonomiskt utsatta hushåll ska halveras till år 2020	
Prioriterade åtgärder	Utveckling
Satsningar inom Vuxam, Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden ska främst riktas till föräldrar i ekonomiskt utsatta hushåll och unga vuxna med målet att öka sysselsättningen	
I samband med upphandling ska social hänsyn tas och Örebro kommun och de kommunägda bolagen ska samverka med leverantörer i partnerskap för arbetsmarknadsinsatser vid större upphandlingar. Insatserna ska ge individer i ekonomiskt utsatta hushåll en chans till anställning	
Möjliggöra för grundskoleutbildning/yrkesutbildning för föräldrar och unga vuxna som samtidigt uppstår försörjningsstöd	
Skapa fler platser på vuxenutbildningen och yrkesutbildningar för att fler ska kunna utbilda/vidareutbilda sig	
Fler möjligheter till utbildning och praktik i kombination med utökad undervisning i svenska språket. Uppföljning vad gäller framsteg med möjlighet till coaching och individuella lösningar	
Kommunen ska erbjuda heltidstjänster till kommunanställda som arbetar deltid	
Utöka möjligheten till praktik/arbete för personer med funktionsnedsättning	
Skapa fler Komjobb	

Delmål 2 – Minskad socioekonomisk segregation	
	Utveckling
Den socioekonomiska segregationen mellan Örebros bostadsområden har minskat och den nuvarande trenden har motverkats	
Prioriterade åtgärder	Utveckling
Fortsatt satsning och utökning av projektet Linje 14 med målet att få fler barn och ungdomar att gå vidare till högre studier	
Örebro kommun ska arbeta aktivt med social hållbarhet vad gäller stadsbyggnads- och samhällsplaneringsfrågor	

Partnerskap Vivalla ska utökas till andra områden	
Västerporten fastigheter AB, Futurum och ÖBO ska genom nybyggnation och fastighetsutveckling skapa nya arbetsplatser, arbetstillfällen och mötesplatser i de västra stadsdelarna. Kommunen samarbete med privata hyresvärdar ska öka	

Delmål 3 - Förskola och skola	
	Utveckling
Förskola och skola har vidtagit åtgärder för att aktivt minska effekterna av barnfattigdom	
Prioriterade åtgärder	Utveckling
Grundskolan ska vara fri från dolda avgifter där alla barn oavsett ekonomisk bakgrund ges lika tillträde till de olika aktiviteter som anordnas av skolan och/eller föräldrar	
Utred möjligheter och behov för avgiftsfri frukost i grundskolan	Utredning gjord, ingen insats genomförd
Utred hur man ska kunna förbättra elevers möjlighet till att göra hållbara skolval	
Utveckla familjecentralerna som en resurs i arbetet med att minska barnfattigdomen	
Utred hur kommunen tillsammans med Landstinget och andra aktörer ska kunna hålla sommaröppet på familjecentraler och öppna förskolor	Utredning gjord, ingen insats genomförd
Utökad tillgänglighet för barn och ungdomar upp till 18 år på familjecentralerna	Utredning gjord, ingen insats genomförd
Varje grundskola och gymnasium ansvarar för att behov av läxhjälp tillgodoses	
Ge förutsättning för elever att under sommar delta i en sommarskola	
Öka tillgången till IT-teknik för elever i kommunala skolor	
Utveckla verksamheten vid Perrongen	
Möjlighet till utökad tid för 15-timmarsbarn på förskola om barnet behöver stöd i sin språkutveckling	
Utöka möjligheten för barnomsorg på obekvämt arbetstid genom omsorg i hemmet och utökade öppettider på förskolan	

Delmål 4 - Barns fritid	
	Utveckling
Alla barn har förutsättning till en meningsfull och hälsofrämjande fritid	
Prioriterade åtgärder	Utveckling
Möjlighet för alla barn att delta på anordnade sommaraktiviteter	
Fler fritidsgårdar ska vara helgöppna och öppna efter skoltid	
Fler fritidsgårdar ska vara öppna under sommartid	
Utbudet av fritidsverksamheter för åldersgruppen 10-12 år ska öka i kommunen	

Sommarsatsningen för barn och ungdomar ska bli permanent, dvs genomföras varje år	
Kommunen ska ha sommaröppet gällande fritidsutbud riktade till barn och ungdom	
Ge lokala föreningar tillgång att nyttja kommunens lokaler enligt beslut i Kommunstyrelsen 2004-05-10	
Kommunen ska utreda möjligheten att ge varje barn ett fritidskort	Utredning gjord, ingen insats genomförd
Utred byggandet av tema-lekplatser	
Alla ungdomar som söker ferierpraktik i årskurs 9 och 1 och 2 på gymnasiet upp till 18 år ska, så långt det är möjligt, erbjudas ferierpraktik	
Kolloverksamhet som stöd för barn/ungdomsgrupper ska ske genom samarbete mellan föreningar och fritidsgårdar	

Delmål 5 - Barns trygghet och delaktighet	
	Utveckling
Alla barn känner sig trygga och delaktiga i sin vardag	
Prioriterade åtgärder	Utveckling
Utökad satsning på förebyggande arbete mot hyresskulder för att undvika avhysningar	
Öka möjligheten för barn och ungdomar att vara delaktiga i olika beslut och bedömningssituationer i kommunens verksamheter	
Säkerställ att alla barn ska vara simkunniga när de går ut mellanstadiet	
Utveckla metoder för inflytande och delaktighet, genom medborgardialog	
Utöka barn delaktighet för ökad trygghet och säkerhet i vardagen	
Möjliggör att kostnad för internetuppkoppling ingår i försörjningsstödsnormen	

Delmål 6 - Forskning	
	Utveckling
Forskning om barn i ekonomiskt utsatta hushåll och dess effekter är en del i Örebro kommuns strategier för forskning, innovationer och utveckling	
Prioriterade åtgärder	Utveckling
Kommunen ska verka för att djupare beforska områden som rör barnfattigdom och säkerställa en lokal anknytning i forskningen. Detta ska ske genom att använda befintliga personalresurser för forskning, inrättande av kombinationstjänster tillsammans med Örebro universitet och universellt gällande uppsatsskrivande	
Årliga inköp av data från SCB för att kontinuerligt kunna följa utvecklingen av barnfattigdom i kommunen och koppla utvecklingen till genomförda åtgärder	
Deltagande på konferenser och seminarier som anordnas av universitet, högskola och andra aktörer	